



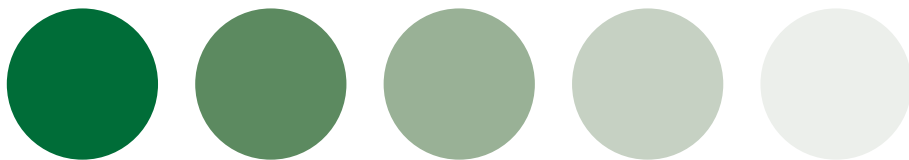
ZAPOSLOITEV ALI NADALJNJE IZOBRAŽEVANJE

2026



Kazalo

1	Pred odločitvijo	1
1.1	Napovednik zaposlovanja, Poklicni barometer in Platforma trga dela	3
1.2	Prihodnost delovnih mest	5
1.3	Kompetence za boljši učni in življenjski uspeh	6
2	Zaposlitev	8
2.1	Različne oblike zaposlovanja	8
2.2	Plače	12
2.3	Brezposelni mladi do 29 let	13
2.4	Storitve in pripomočki Zavoda RS za zaposlovanje	24
2.5	Prostovoljstvo	28
2.6	Europass portal in orodja	29
3	Nadaljnje izobraževanje	31
3.1	Izobraževanje	31
3.2	Slovensko ogrodje kvalifikacij	36
3.3	Študij v tujini	37
4	Štipendije	38
	Viri in dodatno branje	40



1 Pred odločitvijo

Obiskujete zadnji letnik srednje šole in kmalu boste pred pomembno življenjsko odločitvijo. Že razmišljate o tem, katero pot izbrati po uspešno končani srednji šoli? Ne glede na to, ali zaključujete nižjo poklicno, srednjo poklicno, srednjo strokovno šolo ali gimnazijo, se morate odločiti, ali se želite zaposliti ali nadaljevati z izobraževanjem.

Na Zavodu RS za zaposlovanje, kjer deluje Euroguidance Slovenija, smo za vas zbrali informacije, ki vam bodo v pomoč pri načrtovanju vaše kariere. V publikaciji **Kariera se ustvari, ne zgodi**, ki je bila pripravljena v okviru projekta Karierna orientacija za iskalce dela Evropskega socialnega sklada, je med drugim opredeljeno:

„Razvoj kariere predstavlja pridobivanje različnih spretnosti, izkušenj in znanja. Načrtovanje in vodenje kariere pomeni večanje kompetentnosti, znanja in zmožnosti za delo. To je dejaven proces, katerega sestavni del so različne oblike učenja in dela. Vključuje formalno, neformalno in informalno obliko učenja ter na drugi strani, poleg različnih oblik zaposlitve, tudi vse neformalne oblike dela, kot so delo na domu, prostovoljno delo v skupnosti in drugo. Razvoj kariere je odvisen od posameznika in poteka vse življenje. Ustvarjanje kariere je tako vseživljenjski proces.“

Hitre tehnološke spremembe spreminjajo razmere, v katerih delujejo tako slovenska kot

svetovna podjetja; namesto poslovanja, ki je omejeno na lokalni ali nacionalni trg, so podjetja, ki želijo biti uspešna, prisiljena sodelovati v globalnih procesih, ki poganjajo svetovno ekonomijo. Podjetja, ki želijo preživeti, morajo biti pripravljena na redne in hitre spremembe. Spreminjajo se oblike zaposlitve. Do nedavnega prevladujočo obliko zaposlitve, to je delovno razmerje, sklenjeno za nedoločen čas, nadomešča predvsem delovno razmerje, sklenjeno za določen čas. Prevladujejo krajše fleksibilne oblike, ki postavljajo pred posameznika nove izzive in zahtevajo nove spretnosti. To vpliva tudi na drugačen potek kariernega zgodbe in kariernega razvoja posameznika.

Šole bodo v prihodnosti poskušale zagotoviti učencem in dijakom znanje in spretnosti, pomembne v razvoju delovne sile v globalni ekonomiji. Vedno bolj se cenijo veščine in spretnosti, ki omogočajo učinkovito timsko delo in ustvarjalno reševanje problemov ter zahtevajo več disciplinarnosti. Od posameznika se pričakujejo odprtost in usmerjenost v samoiniciativno izpopolnjevanje znanja, usmerjenost v vseživljenjsko učenje in izobraževanje.

Delodajalci od kandidatov zahtevajo vedno več drugih spretnosti in znanj, ki se ne navezujejo le na posameznikovo strokovno usposobljenost v okviru izbrane stroke. Prihodnji iskalci zaposlitve bodo morali vedeti, kako se učinkovito prilagajati spremembam v okolju,

biti sposobni večkrat v življenju uspešno zamenjati službo ali poklic, biti zmožni načrtovanja in ravnanja v skladu s spreminjajočimi se poklicnimi priložnostmi, razvijati tehnične in socialne spretnosti ter hkrati razumeti, kako in zakaj se pridobljene spretnosti lahko uporabijo.¹

Svet se sooča s hitrimi in kompleksnimi spremembami, ki jih poganjajo tehnološki napredek, globalizacija in trendi nove družbe. Te spremembe prinašajo tako izzive kot priložnosti za posameznike. Ključnega pomena je vlaganje v razvoj kompetenc prihodnosti, da ostanemo konkurenčni na trgu dela. Ključne kompetence za prihodnost so tiste, ki omogočajo posameznikom uspešno navigacijo skozi hitre in kompleksne spremembe v sodobnem svetu dela.

Med temi kompetencami izstopajo:

- digitalna pismenost,
- kreativnost in inovativnost,
- komunikacija,
- kritično razmišljanje,
- sodelovalnost in
- prilagodljivost.

Vlaganje v razvoj kompetenc prihodnosti je odgovornost posameznika in družbe.

Posameznik pridobiva te kompetence tudi z:

- izobraževanjem in usposabljanjem (formalno izobraževanje, tečaji, delavnice, seminarji),
- samostojnim učenjem in raziskovanjem preko spletnih virov, knjig, člankov,
- prakso in izkušnjami (delo, sodelovanje v projektih, prostovoljno delo ali pripravništvo za pridobivanje praktičnih izkušenj).

Podpora Zavoda RS za zaposlovanje pri pridobivanju kompetenc prihodnosti je v okviru naslednjih področij:

- Svetovanje in karierna orientacija: posameznikom nudimo svetovanje o različnih možnostih za izobraževanje in usposabljanje ter jih usmerimo k virom za pridobivanje in razvoj kompetenc.
- Finančna podpora preko nekaterih programov za izobraževanje ali usposabljanje brezposelnih oseb za pridobivanje in razvoj kompetenc, ki so iskane na trgu dela.
- Povezovanje posameznikov z delodajalci na različnih dogodkih, kot so karierni sejmi, kjer se posamezniki povežejo s potencialnimi delodajalci in pridobijo informacije o potrebah na trgu dela.





1.1 Napovednik zaposlovanja, Poklicni barometer in Platforma trga dela

Zavod RS za zaposlovanje pripravlja Napovednik zaposlovanja, Poklicni barometer in Platformo trga dela z najnovejšimi informacijami o stanju na trgu dela.

Napovednik zaposlovanja predstavlja obete delodajalcev glede gibanja zaposlenosti v drugi polovici leta 2026, ki so tudi tokrat pozitivni. Napovedujejo 2,1-odstotno rast števila zaposlenih in predvidevajo več kot 30.000 zaposlitev. Tokratna napovedana rast je nekoliko višja kot jeseni 2025, ko je znašala 1,3 % za prvo polovico leta 2026. S pomanjkanjem ustreznih kandidatov za zaposlitev se je v preteklih šestih mesecih soočala skoraj polovica delodajalcev (44,9 %). V skupini velikih delodajalcev se jih je s pomanjkanjem ustreznih kadrov srečevalo več kot 70 %.

Glede na odgovore delodajalcev lahko predvidevamo, da bodo v prihodnjih 6 mesecih skupaj iskali 30.882 delavcev. Več kot polovica delodajalcev (52,7 %) tudi dolgoročno pričakuje težave z iskanjem kadra. Najbolj zaskrbljeni so delodajalci iz zdravstva in socialnega varstva (79,0 %), nastanitvenih in gostinskih dejavnosti (71,8 %) ter izobraževanja (62,3 %).

Najpozitivnejše napovedi glede gibanja zaposlovanja so za gradbeništvo (+5,4 %), nastanitvene in gostinske dejavnosti (+4,5 %) ter druge raznovrstne poslovne dejavnosti (+4,4 %).

Najpozitivnejše napovedi glede gibanja zaposlovanja so za druge raznovrstne poslovne dejavnosti (4,6 %), nastanitvene in gostinske dejavnosti (4,1 %) ter za dejavnosti prevoza in skladiščenja (3,9 %).

Rezultati raziskave **Poklicni barometer** tudi v prihodnjem letu napovedujejo primanjkljaj kadra za vrsto poklicev na področjih zdravstvene oskrbe, šolstva in gradbeništva.

V zadnjem Poklicem barometru so ocenjevali 171 poklicev, za katere na ravni Slovenije predvidevajo:

- 98 poklicev – primanjkljaj kadra, saj bodo potrebe delodajalcev presegle ponudbo na trgu dela,
- 55 poklicev – ravnovesje med potrebami delodajalcev in ponudbo na trgu dela,
- 18 poklicev – presežek kadra glede na oceno potreb trga dela.

Med ocenjevanimi poklici ni zaznati velikih preskokov med presežkom in primanjkljajem. Za poklicne skupine strokovnjakov za logistiko, visokošolskih učiteljev in sodelavcev, strokovnjakov za politike in programe, odvetnikov, tožilcev in pravobranilcev, farmacevtskih tehnikov in asistentov, posredovalcev informacij v klicnih centrih, frizerjev in

prodajalcev po telefonu, za katere se je lani napovedovalo ravnoesje, letošnja napoved na ravni Slovenije kaže, da bodo poklici v primanjkljaju.

Iz primanjkljaja v ravnoesje bodo glede na napoved prešli biologi, botaniki in zoologi, farmacevti, hotelski receptorji, viličaristi ter delavci za preprosta dela v predelovalnih dejavnostih.

Iz presežka v ravnoesje bodo prešli predvidoma arhitekti, tehniki za IKT ter podpora uporabnikom, uradniki v računovodstvu in knjigovodstvu, maserji in pedikerji oz. manikerji.

V nekaterih poklicih se je lani napovedovalo ravnoesje, letos pa se za te poklice predvideva presežek, in sicer za analitike poslovnih procesov, strokovnjake za prodajo oz. oglaševanje, carinike, davkarje, referente za socialno varnost in druge delavce za preprosta dela.

V letu 2026 bo predvideni presežek še naprej na področju grafičnih in multimedijskih oblikovalcev, novinarjev, filozofov, umetniških ustvarjalcev, pa tudi fotografov, tajnikov, poslovnih sekretarjev in telefonistov.

Za prihodnje leto se še naprej predvideva primanjkljaj različnih skupin učiteljev v osnovnih in srednjih šolah, svetovalnih delavcev, pa tudi vzgojiteljev in pomočnikov vzgojiteljev v vrtcih. Podobno se predvidevajo primanjkljaji v različnih poklicih v zdravstvu – zdravniki, strokovnjaki za zdravstveno nego, fizioterapevti, tudi osebni asistenti, socialni oskrbovalci ter v različnih skupinah strokovnjakov – inženirji gradbeništva, strojništva, elektrotehnike, elektronike, veterinarji, različni strokovnjaki za logistiko, kadre, socialno delo, računovodstvo in revizijo.

Ključni razlog, ki vpliva na to, da je poklic umeščen v kategorijo primanjkljaja je:

- primanjkljaj zaradi pomanjkanja spretosti in znanj, ko kader sicer obstaja, a je premalo usposobljen (nima ustreznih znanj, kompetenc, veščin, izpitov, licenc), ali pa strukturni dejavniki (starost, invalidnost, dolgotrajna brezposelnost ipd.) vplivajo na nezaposljivost kandidatov, ki so na trgu dela;
- primanjkljaj zaradi pomanjkanja delovne sile, ko kandidatov za tovrstna delovna mesta ni oziroma jih delovne razmere (npr. plača, neugoden delovni čas, težko fizično delo ipd.) odvrčajo od tega, da bi iskali zaposlitev v teh poklicih.

Platforma trga dela omogoča vpogled v trg dela danes in v prihodnosti, kjer so na voljo aktualne informacije o delovnih mestih in razpoložljivih kadrih iz evidenc Zavoda RS za zaposlovanje.

Platforma trga dela trenutno omogoča:

- Informacije o trgu dela za posameznike, delodajalce in raziskovalce.
- Prikaz ponudbe in povpraševanja.
- Spremljanje dnevnih in mesečnih podatkov.
- Izpis podatkov v grafični in tabelarni obliki.
- Izvoz podatkov po meri uporabnika.

Platforma trga dela je namenjena: iskalcem zaposlitve za boljše karijerne odločitve na osnovi podatkov, delodajalcem za hiter pregled števila razpoložljivih kadrov, odločevalcem za ustrezno načrtovanje ukrepov in politik ter splošni javnosti za spremljanje dogajanja na trgu dela.



1.2 Prihodnost delovnih mest

Hitro razvijajoča se tehnologija, umetna inteligenca, naraščajoča zaskrbljenost zaradi podnebnih sprememb, spremembe v demografski strukturi, dvojni (zeleni in digitalni) prehod, izrazite geopolitične spremembe in naraščajoči življenjski stroški pomembno vplivajo na naš način življenja, učenja in dela. **Poročilo o prihodnosti delovnih mest**, ki ga je pripravil Svetovni gospodarski forum, pojasnjuje, kako naj bi se trg dela razvijal v naslednjih letih v odziv na tehnološke in socialno-ekonomske trende ter kako se delodajalci nameravajo odzvati na te spremembe.

V naslednjih letih bodo na svetovni ravni v ospredje predvidoma prišli **poklici z naslednjih področij**:

- poklici v sektorjih kritične infrastrukture: kmetijski delavci, gradbeni delavci, delavci v živilskopredelovalni industriji, prodajalci in dostavljavci,

- skrbstveno varstvo in izobraževanje: socialni delavci, svetovalci, zdravstveni delavci in učitelji,
- tehnologija: strokovnjaki za umetno inteligenco/strojno učenje, razvijalci programske opreme/aplikacij, inženirji na področju finančne tehnologije in strokovnjaki za velepodatke,
- podnebje: strokovnjaki za avtonomna in električna vozila, okoljski inženirji ter inženirji za energijo iz obnovljivih virov.

Med najbolj iskanimi in najhitreje rastočimi spretnostmi bodo predvidoma odpornost, prilagodljivost in delavnost. Analitično in ustvarjalno razmišljanje, vodstvene veščine, socialni vpliv, tehnološka pismenost in skrb za okolje bodo bistveno povečali možnosti za zaposlitev na prihodnjem trgu dela.





1.3 Kompetence za boljši učni in življenjski uspeh

Učni model **OECD Learning Compass 2030** opredeljuje kompetence za boljši učni in življenjski uspeh kot vrste znanja, veščin, stališč in vrednot, ki jih potrebujemo za preoblikovanje družbe in oblikovanje prihodnosti za boljše življenje. Te so opredeljene kot interaktivna uporaba orodij, interakcije v heterogenih skupinah, avtonomno delovanje, ustvarjanje nove vrednosti, usklajevanje napetosti in dilem, prevzemanje odgovornosti.

Te kompetence je mogoče uporabiti v številnih okoliščinah in situacijah, poleg tega so edinstveno človeške. Lahko jih razumemo kot kompetence višjega nivoja, ki ljudem pomagajo pri navigaciji po različnih situacijah in izkušnjah. V tem smislu so prenosljive in jih je mogoče uporabljati celo življenje. Sposobnost obvladovanja negotovosti, razvijanja novih stališč in vrednot ter produktivno delovanje, ko se cilji spremenijo, ostajajo edinstvena človeška veščina. Umetna inteligenca ne more tekmovati s človekovo sposobnostjo ustvarjanja novih vrednot, usklajevanja napetosti ali sprejemanja odgovornosti.

Te kompetence so potrebne v družbah, ki še naprej postajajo raznolike in soodvisne, kot se razvijajo, in v gospodarstvih, kjer vpliv novih tehnologij zahteva nove ravni spretnosti in človekovega razumevanja. Manj je verjetno, da bodo delovna mesta, kjer potrebujete ustvarjalno inteligenco, v naslednjih desetletjih avtomatizirana. Za uskladitev

napetosti in dilem je potrebno branje in razumevanje zapletenih in dvoumnih kontekstov - veščina, ki je do danes ni enostavno programirati v algoritem. Podobno umetna inteligenca še nima svoje volje, niti ne občutka za etičnost in tako ne more sprejemati takšnih etičnih odločitev, ki jih sprejemajo ljudje.

Ljudje bodo morali imeti možnost, da upoštevajo moralne in etične posledice svojih ukrepov in med drugim zagotovijo, da se bo velika in rastoča moč umetne inteligence delovala v korist vseh ljudi.

Kompetenc za boljši učni in življenjski uspeh se lahko v naučimo v šolah ali pa jih pridobimo doma, v družini in v skupnosti, v odnosih z drugimi.

USTVARJANJE NOVIH VREDNOSTI

Inovacije so jedro rasti in trajnostne narave razvoja. Ustvarjanje novih vrednosti se nanaša na sposobnost za inovacije in podjetniško delovanje ter odgovorna dejanja. Inovacije kot gonilne sile rasti in družbenega razvoja, se spopadajo z nujnimi svetovnimi izzivi, kot so demografski premiki, pomanjkanje virov in podnebne spremembe. Za ustvarjanje so potrebna nova delovna mesta, nova podjetja in novi izdelki in storitve, zlasti glede na hitre spremembe v 21. stoletju. Toda inovacije pomenijo več kot ustvarjanje

novih delovnih mest, podjetij, izdelkov in storitev; gre tudi za razvoj novih znanj, spoznanj, idej, tehnik, strategij, rešitev in njihova uporaba pri nastalih težavah.

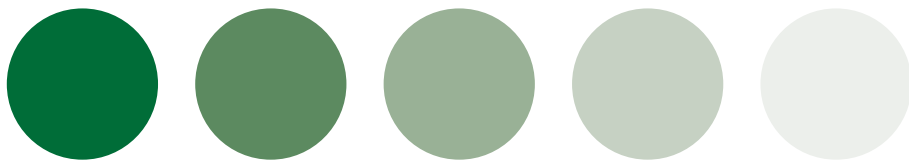
USKLAJEVANJE NAPETOSTI IN DILEM

V svetu soodvisnosti je za iskanje rešitev za globalne izzive potrebna sposobnost reševanja napetosti, dilem in kompromisov – na primer med pravičnostjo in svobodo; samostojnost in solidarnost; učinkovitostjo in demokratičnimi procesi; ekologijo in poenostavljenimi ekonomskimi modeli; raznolikost in univerzalnost; ter inovativnost in kontinuiteta. Razumevanje potreb in interesov drugih je bistvenega pomena za zagotovitev dobrega počutja družine in skupnosti. Razvoj zmogljivosti razumevanja in delovanja skupaj s potrebami, interesi in perspektivami drugih, je zato bistvenega pomena. Izziv je uskladiti več in pogosto nasprotujočih si idej ali stališč, in prepoznati, da je za iskanje rešitve morda več kot ena rešitev.

PREVZEMANJE ODGOVORNOSTI

Prevzemanje odgovornosti pomeni, da lahko človek razmišlja in oceni svoja dejanja v luči svojih izkušenj, osebnih in družbenih ciljev, česa se je naučil in kaj je prav in kaj narobe. Odgovorno ravnanje pomeni razmišljanje in postavljanje vprašanj, povezanih z normativi, vrednostmi, pomeni in omejitvami. Odgovornost pomeni razumevanje, da imajo dejanja posledice in da imajo ljudje moč vpliva na druge. Upoštevanje etike delovanja, obravnavanje novosti, sprememb, raznolikosti, dvoumnosti in negotovosti ter soočanje z izzivi odgovorno domneva, da lahko posamezniki razmišljajo sami in delajo z drugimi. Napredek v razvoju nevroznanoosti je dokazal sposobnost možganov, da se spreminjajo in razvijajo v celotnem življenjskem obdobju. Mladost je danes mogoče razumeti kot čas ne le ranljivosti, ampak tudi priložnosti razvijanja občutka odgovornosti.





2 Zaposlitev

Trg dela se neprestano spreminja in od nas zahteva nova znanja in veščine, zato je

razvoj karierne poti posameznika izrednega pomena.



2.1 Različne oblike zaposlovanja

REDNO DELOVNO RAZMERJE ZA DOLOČEN ALI NEDOLOČEN ČAS

Delovno razmerje je razmerje med delavcem in delodajalcem, v katerem se delavec prostovoljno vključi v organiziran delovni proces delodajalca in v njem za plačilo, osebno in nepretrgano opravlja delo po navodilih in pod nadzorom delodajalca. 11. člen, drugi odstavek Zakona o delovnih razmerjih (ZDR) določa, da je delodajalec dolžan delavca prijaviti v obvezno pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje ter zavarovanje za primer brezposelnosti. Med drugim to pomeni, da ima zaposleni pravico do letnega dopusta, regresa za letni dopust, nadomestila stroškov prevoza, nadomestila za prehrano in različnih dodatkov (za nočno in nadurno delo, delovno dobo, uspešnost ipd.).

Pogodbo o zaposlitvi smejo skleniti osebe, stare najmanj 15 let. Delavci, ki še niso dopolnili 18 let, uživajo v delovnem razmerju posebno varstvo.

Če s pogodbo o zaposlitvi čas trajanja ni pisno določen, oziroma če pogodba o zaposlitvi za določen čas ni sklenjena v pisni obliki ob nastopu dela, se domneva, da je pogodba o zaposlitvi sklenjena za nedoločen čas.

PRIPRAVNIŠTVO IN VAJENIŠTVO

Zakon o delovnih razmerjih je obvezno pripravništvo odpravil. Pripravništvo opravljate tam, kjer je to predpisano s posebnim zakonom ali kolektivno pogodbo dejavnosti.

Pripravništvo je priporočljivo opraviti, saj tako pridobite splošna znanja z določene-ga področja, umestite strokovno znanje,



pridobljeno med izobraževanjem v prakso ter pridobite veščine in tehnike, potrebne za opravljanje nalog na delovnem mestu. Tako še pred redno zaposlitvijo pridobite izkušnje in realno sliko o tem, kako bo potekal vaš delovnik.

Z zakonom ali kolektivno pogodbo na ravni dejavnosti se lahko določi, da oseba sklene pogodbo o zaposlitvi kot pripravnik, kdor prvič začne opravljati delo, ustrezno vrsti in ravni svoje strokovne izobrazbe, ter z namenom, da se usposobi za samostojno opravljanje dela v delovnem razmerju. Pripravnštvo lahko traja največ eno leto, če zakon ne določa drugače.

ZDR-1 (Uradni list RS, št. 21/2013) v 122. členu opredeljuje izvajanje pripravništva:

- V času trajanja pripravništva mora delodajalec pripravniku po programu

zagotavljati usposabljanje za samostojno opravljanje dela.

- Z zakonom, drugim predpisom ali kolektivno pogodbo na ravni dejavnosti se določi trajanje, potek pripravništva, program, mentorstvo in način spremljanja in ocenjevanja pripravništva.
- Ob koncu pripravništva mora pripravnik opraviti izpit, ki je sestavni in zaključni del pripravništva in se opravlja pred iztekom pripravniške dobe.

ZDR-1 (Uradni list RS, št. 21/2013) v 124. členu opredeljuje izvajanje volonterskega pripravništva:

- Če se pripravništvo v skladu s posebnim zakonom lahko opravlja, ne da bi delavec in delodajalec sklenila pogodbo o zaposlitvi (volontersko pripravništvo),

se za pripravnika uporabljajo določbe tega zakona o trajanju in izvajanju pripravnništva, omejenosti delovnega časa, odmorih in počitkih, povračilu stroškov v zvezi z delom, odškodninski odgovornosti ter zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu v skladu s posebnim zakonom.

- Pogodba o volonterskem opravljanju pripravnništva mora biti sklenjena v pisni obliki.

Praktični pouk v srednjem poklicnem in strokovnem izobraževanju se izvaja v šoli, podjetjih in medpodjetniških izobraževalnih centrih v skladu z učnim programom. Praktično izobraževanje se v srednjem poklicnem in strokovnem izobraževanju izvaja kot praktični pouk in praktično usposabljanje z delom.

Praktično usposabljanje z delom je pomemben sestavni del vsakega izobraževalnega programa v srednjem poklicnem in strokovnem izobraževanju, ki dijaku omogoča pridobivanje veščin in spretnosti v realnem delovnem okolju in na ta način skupaj s praktičnim poukom v šoli oblikovanje poklicne usposobljenosti. Praktično usposabljanje z delom se izvaja v podjetjih ali zavodih. Na podlagi dogovora z delodajalci se lahko del praktičnega usposabljanja izvede v medpodjetniških izobraževalnih centrih.

Center RS za poklicno izobraževanje vodi **Centralni register učnih mest**; seznam poslovnih subjektov, ki imajo verificirana učna mesta za izvajanje praktičnega usposabljanja z delom in vajeništva.

Vajeništvo je oblika srednjega poklicnega izobraževanja, v kateri se dijak/vajenec najmanj 40 % časa izobražuje v šoli in

najmanj 50 % časa na praktičnem usposabljanju z delom pri delodajalcu.

Kandidat za vajeništvo, bodoči vajenec se vpiše v izbrani izobraževalni program in na izbrano šolo po enakem postopku kot drugi dijaki. Poleg tega kandidat za vajeništvo z izbranim podjetjem sklene pogodbo o vajeništvu za vsa 3 leta izobraževanja. V vajeništvu sodelujoča podjetja morajo verificirati učna mesta pri Gospodarski zbornici Slovenije (GZS) ali Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije (OZS). Prosta učna mesta kandidati lahko poiščejo v Centralnem registru učnih mest.

Vajenec se v podjetju usposablja pod vodstvom mentorja. Šola v sodelovanju z mentorjem za posameznega vajenca pripravi načrt izvajanja vajeništva, v katerem je med drugim opredeljena časovna razporeditev izobraževanja v šoli in usposabljanja v podjetju ter pripadajoči učni cilji.

Za čas praktičnega usposabljanja z delom v podjetju vajenec prejema vajeniško nagrado. V drugem letniku pristopi k vmesnemu preizkusu, ob zaključku izobraževanja pa opravlja zaključni izpit.

Delodajalci vedno bolj cenijo pomen sodelovanja s šolo in se zavedajo svoje odgovornosti za uspešno izvedbo izobraževalnega programa. Poleg praktičnih znanj, veščin in spretnosti namreč dijak v realnem delovnem okolju pridobi te kompetence, ki jih v šolskih delavnicah ni mogoče realizirati: socializacijo v delovnem okolju, dinamiko realnega delovnega procesa, skupno odgovornost za kakovost opravljenega dela. Dijak sklene učno pogodbo praviloma za vsa leta usposabljanja.

Postopke priznavanja poklicnih kvalifikacij vodi ministrstvo, pristojno za posamezen **reguliran poklic** ali dejavnost.

SAMOZAPOSLITEV

Samozaposleni so tisti, ki:

- opravljajo katerokoli samostojno dejavnost kot direktorji in (so)lastniki v podjetju (gospodarski družbi ali zavodu),
- so samostojni podjetniki posamezniki (s. p.),
- z osebnim delom samostojno opravljajo dejavnost.

PODJEMNA POGODBA

S podjemno pogodbo se prevzemnik posla (izvajalec) zavezuje opraviti določen posel, kot sta izdelava ali popravilo stvari, telesno ali umsko delo, naročnik pa se zavezuje, da mu bo za to plačal. Plačilo se določi s pogodbo, če ni določeno že z obvezno tarifo ali drugim aktom.

AVTORSKA POGODBA

Z avtorsko pogodbo o naročilu dela se avtor zaveže ustvariti določeno delo in ga izročiti naročniku, naročnik pa se zaveže, da mu bo za to plačal honorar. Vsebina avtorske

pogodbe je avtorsko delo s področja književnosti, znanosti in umetnosti.

Več informacij ja na voljo v Zakonu o avtorskih in sorodnih pravicah RS (Uradni list RS št. 16/2007) ali pri **Avtorski agenciji Slovenije**.

PREKARNE OBLIKE ZAPOSLOTITVE

Bistvene razlike med redno zaposlitvijo in prekarnimi oblikami zaposlitve se kažejo v tem, da prekarni delavci v večini nimajo zagotovljenega plačila za preživetje, da so brez pravic plačanega dopusta in regresa, malice in povračila stroškov za prevoz. Delodajalci prekarnim delavcem, za razliko od redno zaposlenih, prav tako ne plačujejo prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, za zavarovanje za primer brezposelnosti in prispevkov iz naslovov starševskega varstva.

V Sloveniji se lahko delavci, ki menijo, da njihov delodajalec krši delovnopravno zakonodajo, obrnejo na Inšpektorat Republike Slovenije za delo. Poleg tega pa lahko delavec uveljavlja obstoj delovnega razmerja, če ugotovi, da so v njegovi zaposlitvi prisotni vsi elementi delovnega razmerja.





2.2 Plače

Statistični urad Republike Slovenije navaja, da je bila junija 2026 povprečna mesečna bruto plača 2.751,37 EUR. Povprečna mesečna bruto plača je povprečni mesečni znesek, izplačan zaposlenim pri pravnih osebah za delo v polnem delovnem času ali delovnem času, krajšem od polnega delovnega časa, in za nadure, ter nadomestila plače, ki bremenijo delodajalca.

Povprečna mesečna neto plača junija 2026 je bila 1.723,31 EUR. Povprečna mesečna neto plača je povprečni mesečni znesek, izplačan zaposlenim pri pravnih osebah za delo v polnem delovnem času ali delovnem času, krajšem od polnega delovnega časa, in za nadure, ter nadomestila plače, ki bremenijo delodajalca, zmanjšan za prispevke za socialno varnost in akontacijo dohodnine.





2.3 Brezposelni mladi do 29 let

Statistični urad RS navaja, da se število mladih v Sloveniji, starih 15–29 let, zmanjšuje – na začetku leta jih je bilo 328.771 ali za 27,1 % manj kot leta 1991.

Med članicami EU so imeli lani največji delež mladega prebivalstva na Danskem (19,0 %), najmanjšega pa v Bolgariji (13,7 %). Slovenija je spadala med države z najmanjšimi deleži mladih; za njo sta se poleg Bolgarije uvrstili le še Litva (15,1 %) in Latvija (14,6 %). Povprečje EU je sicer znašalo 16,4 %.

Lani je bilo v terciarno izobraževanje vpisanih 49,0 % mladih, starih 20–24 let, kar nas je uvrščalo tik pod vrh EU, potem ko je bil predlani ta delež 46,9-odstoten. Večji delež je imela le Grčija (49,4 %), medtem ko je povprečje EU znašalo 36,7 %. Najmanjša deleža sta dosegla Malta (27,4 %) in Luksemburg (9,3 %). **Podatke prikazuje tabela na strani 14.**

Med mladimi, starimi 15–29 let, je bila lani stopnja delovne aktivnosti 47,1-odstotna. To je manj od povprečja EU, ki je znašalo 49,1 %.

Najvišjo stopnjo so izmerili na Nizozemskem (79,9 %), najnižjo pa v Italiji (33,1 %). **Podatke prikazuje tabela na strani 15.**

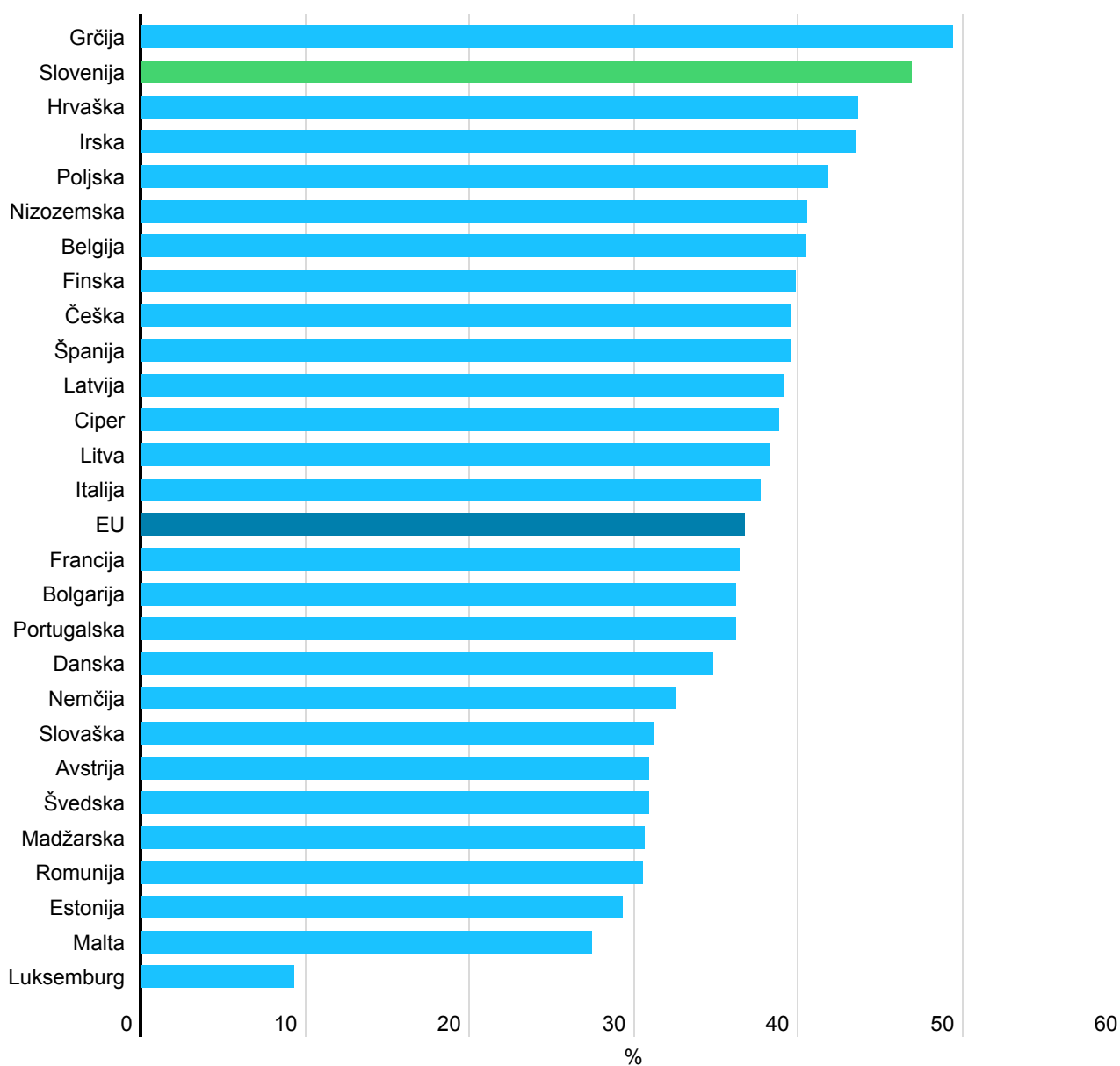
Stopnja brezposelnosti mladih je znašala 8,7 % in je bila nižja od povprečja članic EU (11,7 %). Najnižjo so zaznali na Malti (6,1 %) in najvišjo v Španiji (18,6 %). **Podatke prikazuje tabela na strani 15.**

Večina mladih, starih 18–24 let, je v Sloveniji vključena v izobraževanje. Lani je bilo med njimi takih, ki so bili brez izobrazbe ali so imeli dokončano največ osnovno šolo in se niso izobraževali ali usposabljali, 5,5 %. V članicah EU so imeli najmanjši delež na Hrvaškem (2,1 %), povprečje EU pa je znašalo 9,1 %. **Podatke prikazujeta tabeli na strani 16 in 17.**

Za lažjo predstavo o tem, koliko iskalcev zaposlitve z izobrazbo, ki jo imate ali jo želite pridobiti, je prijavljenih pri Zavodu RS za zaposlovanje, smo zbrali podatke o prijavljenih brezposelnih mladih do 29 let od leta 2022 do leta 2026. **Podatke prikazujejo tabele na straneh od 18 do 23.**



Vpisani v terciarno izobraževanje (20–24 let), EU, 2024



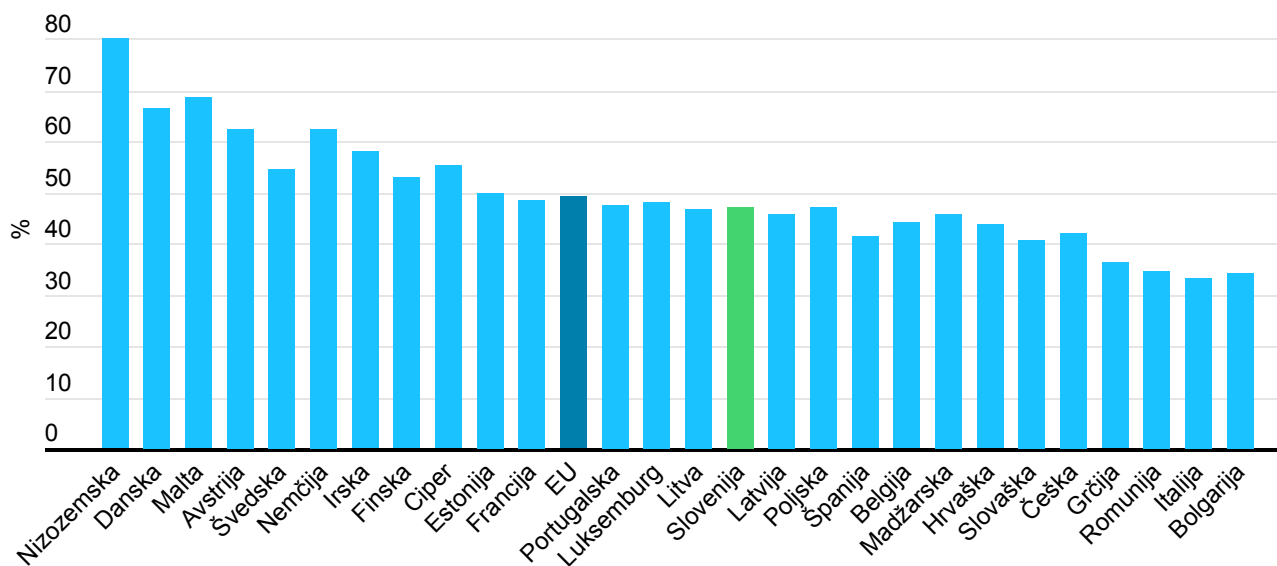
Vir: [Eurostatovi podatki](#) z licenco [CC BY 4.0](#)



REPUBLIKA SLOVENIJA
STATISTIČNI URAD

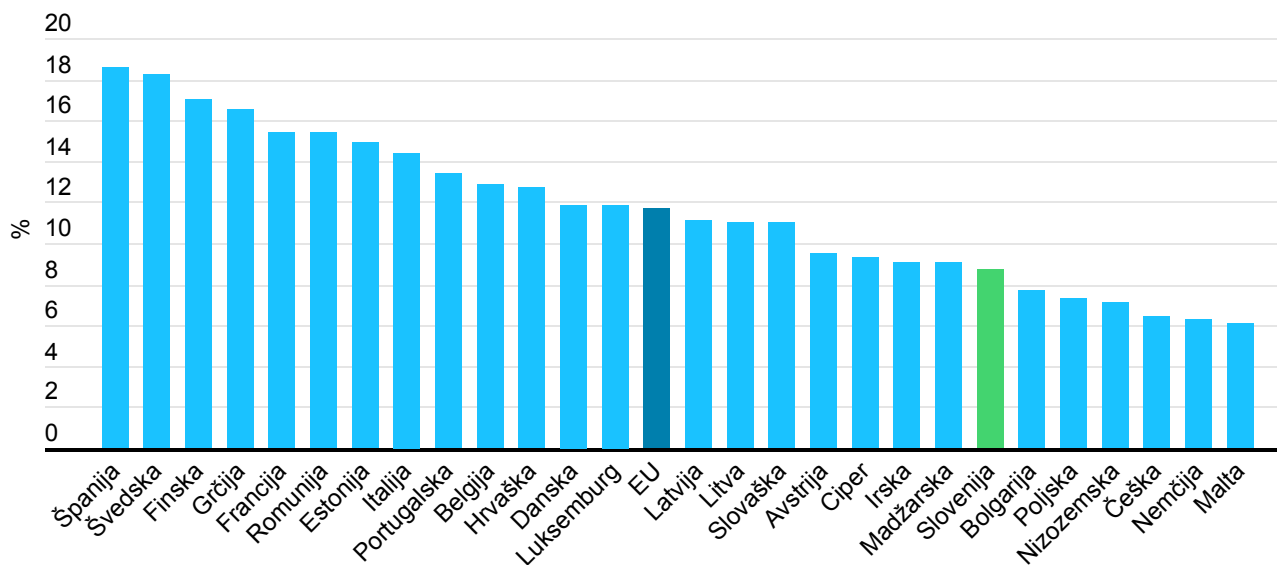
Stopnje delovne aktivnosti in brezposelnosti (15–29 let), EU, 2025

Stopnje delovne aktivnosti



Vir: Eurostatovi podatki z licenco CC BY 4.0

Stopnje brezposelnosti

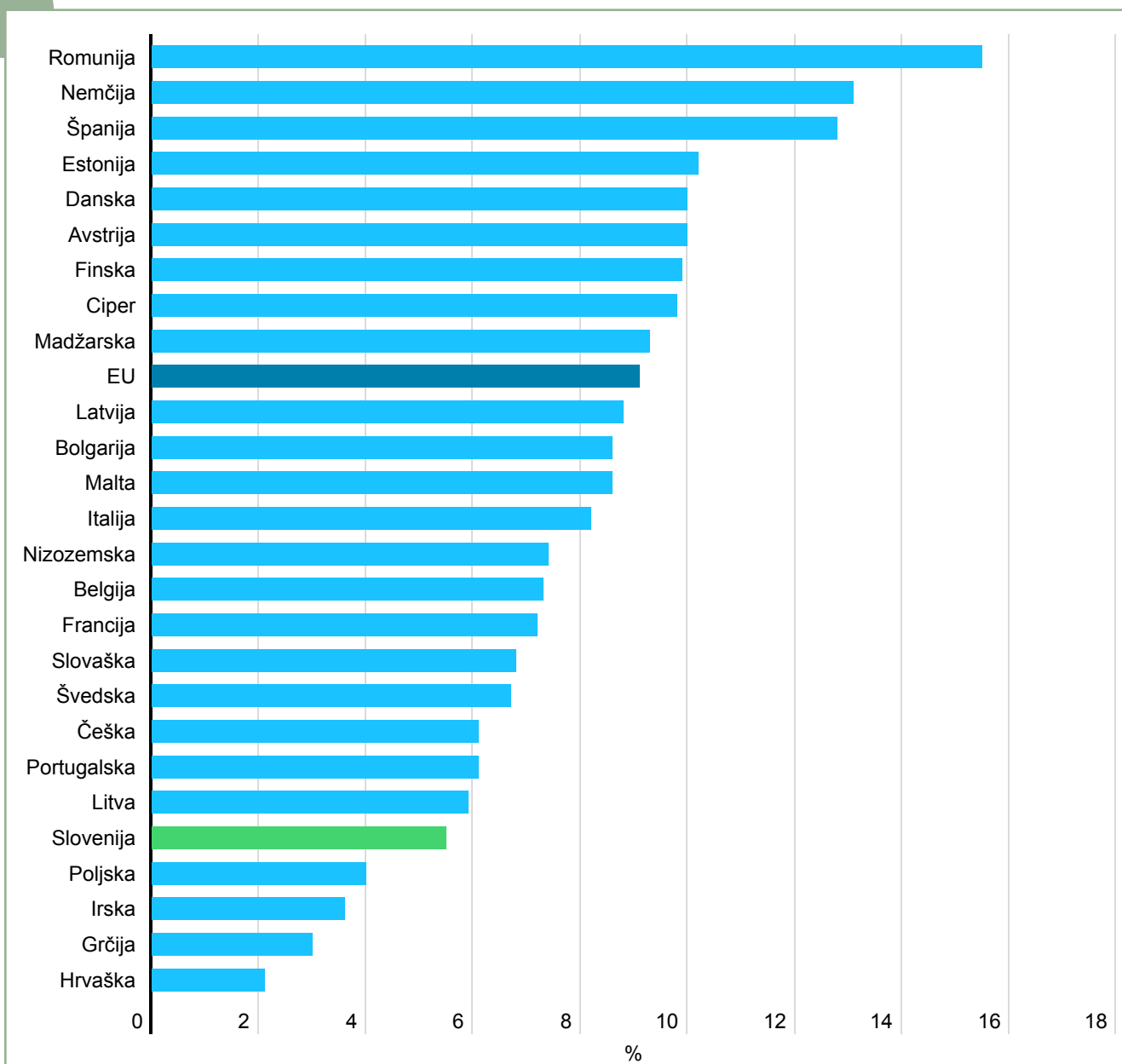


Vir: Eurostatovi podatki z licenco CC BY 4.0



REPUBLIKA SLOVENIJA
STATISTIČNI URAD

Zgodnja opustitev izobraževanja pri mladih (18–24 let), EU*, 2025



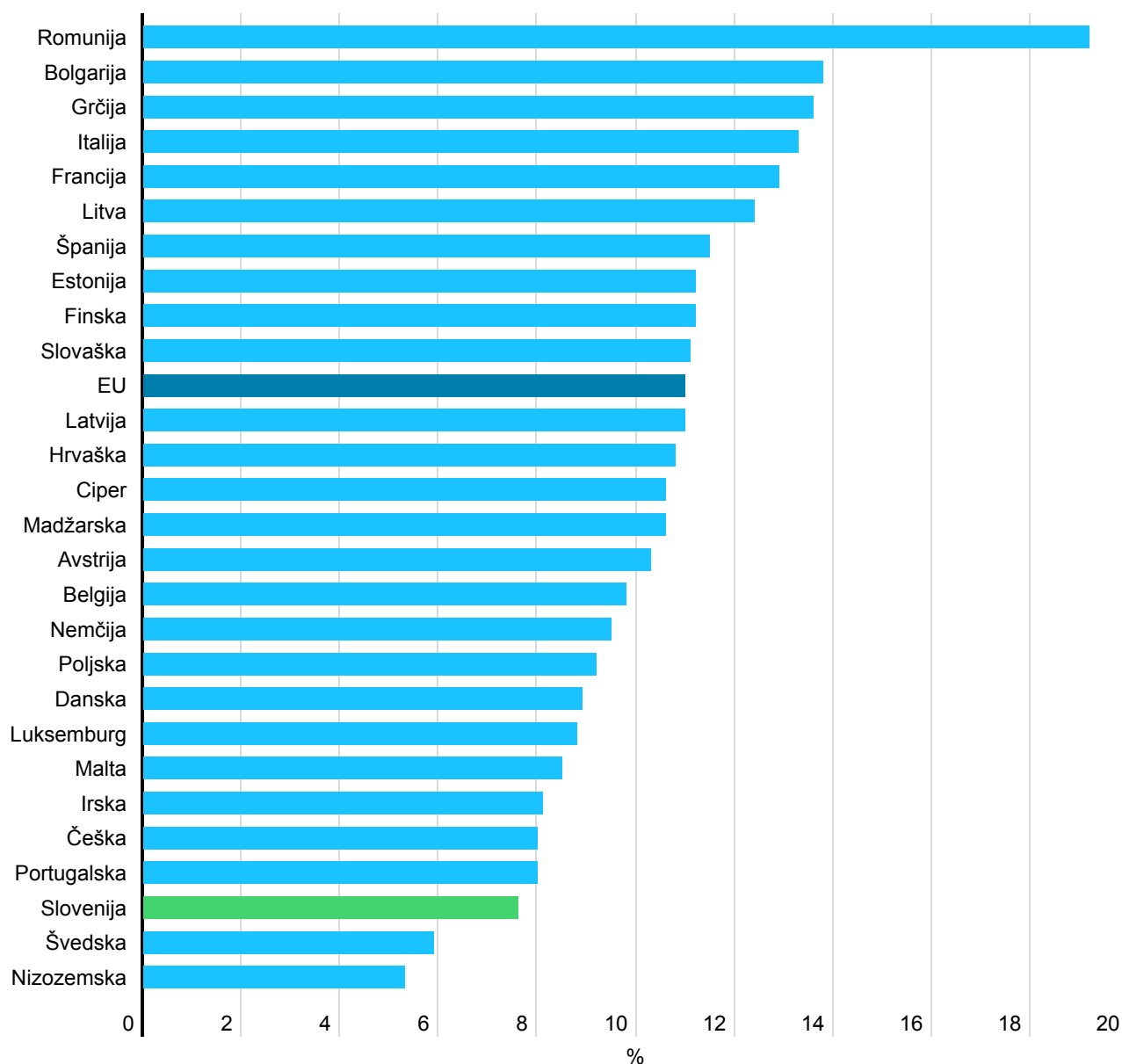
* Za Luksemburg ni podatka.

Vir: [Eurostatovi podatki](#) z licenco [CC BY 4.0](#)



REPUBLIKA SLOVENIJA
STATISTIČNI URAD

Mladi (15–29 let), ki niso bili vključeni v formalno izobraževanje in niso bili delovno aktivni (NEET), EU, 2025



Vir: [Eurostatovi podatki](#) z licenco [CC BY 4.0](#)



REPUBLIKA SLOVENIJA
STATISTIČNI URAD

Brezposelni mladi s srednjo poklicno izobrazbo (vir: Analitika ZRSZ)

	jun. 2022	jun. 2023	jun. 2024	jun. 2025	jun. 2026
0011 Splošne izobraževalne aktivnosti/izidi	1	1	1	1	1
0112 Izobraževanje vzgojiteljev predšolskih otrok	1			1	1
0211 Avdiovizualno ustvarjanje, tehnike in multimedijška proizvodnja	2	3	1	2	3
0212 Modno oblikovanje, oblikovanje prostora in industrijsko oblikovanje			1		
0400 Poslovne in upravne vede, pravo, podrobneje neopredeljeno	1				
0415 Tajniško in administrativno delo	75	68	61	69	62
0416 Prodaja (trgovina) na debelo in drobno	218	198	190	200	189
0417 Delovne spretnosti					1
0511 Biologija	1				
0711 Kemijsko inženirstvo in procesi	1		1		
0713 Elektrotehnika in energetika	65	47	39	73	52
0714 Elektronika in avtomatizacija	75	60	64	72	58
0715 Metalurgija, strojništvo in kovinarstvo	68	65	72	81	80
0716 Motorna vozila, ladje in letala	131	99	93	118	112
0721 Živilska tehnologija	104	106	99	100	92
0722 Lesarska, papirniška, plastična, steklarska in podobna tehnologija	56	49	46	52	51
0723 Tekstilna, oblačilna, čevljarska in usnjarska tehnologija	5	5	6	7	6
0724 Rudarstvo in drugo pridobivanje rudnin	1	1			1
0731 Arhitektura, prostorsko načrtovanje in urbanizem				1	
0732 Gradbeništvo	38	26	21	30	29
0788 Interdisciplinarne izobraževalne aktivnosti/izidi, pretežno tehnika, proizvodne tehnologije in gradbeništvo	30	34	36	45	54
0811 Poljedelstvo in reja živali	16	11	20	18	17
0812 Hortikultura	34	43	38	44	36
0819 Kmetijstvo, drugo	1	1			
0821 Gozdarstvo in lov	7	3	4	6	9
0841 Veterinarstvo		1		1	
0913 Zdravstvena nega in babištvo	52	58	44	49	49
0914 Medicinska diagnostična in terapevtska tehnologija			1		
0916 Farmacija					1
1010 Gostinstvo in turizem, šport, osebne storitve, podrobneje neopredeljeno	1				
1011 Storitve za gospodinjstva	3		1	1	1
1012 Frizerske in druge lepotilne storitve	250	154	172	171	185
1013 Hotelirstvo in gostinstvo	127	123	112	107	107
1019 Gostinstvo in turizem, šport, osebne storitve, drugo				1	1
1032 Varnost, varovanje, zaščita in reševanje		1			
1041 Transport				1	2
Skupaj	1.364	1.157	1.123	1.251	1.200

Brezposelni mladi s srednjo strokovno ali splošno izobrazbo (vir: Analitika ZRSZ)

	jun. 2022	jun. 2023	jun. 2024	jun. 2025	jun. 2026
0000 Osnovne in splošne izobraževalne aktivnosti/izidi, podrobneje neopredeljeno	1				1
0011 Splošne izobraževalne aktivnosti/izidi	647	531	401	412	397
0111 Izobraževalne znanosti	1				
0112 Izobraževanje vzgojiteljev predšolskih otrok	160	145	119	112	125
0114 Izobraževanje učiteljev s predmetno specializacijo		1			
0211 Avdiovizualno ustvarjanje, tehnike in multimedijška proizvodnja	123	97	74	92	105
0212 Modno oblikovanje, oblikovanje prostora in industrijsko oblikovanje	83	84	88	86	91
0213 Likovna umetnost					1
0215 Glasba, ples in uprizoritvene umetnosti	1	1	1	1	1
0219 Umetnost, drugo					1
0288 Interdisciplinarne izobraževalne aktivnosti/izidi, pretežno umetnost in humanistika			1		
0300 Družbene vede, novinarstvo in informacijska znanost, podrobneje neopredeljeno					1
0311 Ekonomija			1	1	3
0410 Poslovne in upravne vede, podrobneje neopredeljeno	1	1		1	
0412 Finančništvo, bančništvo in zavarovalništvo					1
0415 Tajniško in administrativno delo	3	5	4	9	7
0416 Prodaja (trgovina) na debelo in drobno	3	3	1		
0419 Poslovne in upravne vede, drugo			1		
0488 Interdisciplinarne izobraževalne aktivnosti/izidi, pretežno poslovne in upravne vede, pravo	468	352	347	317	334
0511 Biologija	1	1			
0512 Biokemija		1			
0522 Naravno okolje in divje živali	26	15	19	13	11
0529 Okoljske znanosti, drugo	1				
0610 Informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT), podrobneje neopredeljeno	206	142	143	163	151
0619 Informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT), drugo			1		
0710 Tehnika, podrobneje neopredeljeno					2
0711 Kemijsko inženirstvo in procesi	18	20	14	24	19
0712 Okoljevarstvena tehnologija	39	38	28	21	24
0713 Elektrotehnika in energetika	56	38	54	46	39
0714 Elektronika in avtomatizacija	13	9	16	9	9
0715 Metalurgija, strojništvo in kovinarstvo	71	68	60	61	78
0716 Motorna vozila, ladje in letala	8	10	5	6	16
0721 Živilska tehnologija	31	24	27	19	21
0722 Lesarska, papirniška, plastična, steklarska in podobna tehnologija	21	18	19	22	19
0723 Tekstilna, oblačilna, čevljarska in usnjarska tehnologija	9	12	14	8	10

	jun. 2022	jun. 2023	jun. 2024	jun. 2025	jun. 2026
0724 Rudarstvo in drugo pridobivanje rudnin		1			
0731 Arhitektura, prostorsko načrtovanje in urbanizem	2	2	3	3	1
0732 Gradbeništvo	28	22	19	16	23
0788 Interdisciplinarne izobraževalne aktivnosti/izidi, pretežno tehnika, proizvodne tehnologije in gradbeništvo	42	30	24	48	34
0799 Tehnika, proizvodne tehnologije in gradbeništvo, drugo					1
0811 Poljedelstvo in reja živali	27	17	12	17	19
0812 Hortikultura	19	22	15	19	13
0819 Kmetijstvo, drugo		1		1	
0821 Gozdarstvo in lov	5	1		1	4
0841 Veterinarstvo	37	37	31	36	39
0911 Zobozdravstvo	13	12	11	12	11
0913 Zdravstvena nega in babištvo	160	126	123	111	111
0914 Medicinska diagnostična in terapevtska tehnologija	12	14	14	12	9
0915 Terapija in rehabilitacija	1				
0916 Farmacija	31	24	28	26	22
0919 Zdravstvo, drugo					1
0999 Zdravstvo in socialna varnost, drugo					1
1011 Storitve za gospodinjstva				1	1
1012 Frizerske in druge lepotilne storitve	84	54	65	64	52
1013 Hotelirstvo in gostinstvo	164	112	108	120	126
1015 Potovanja, turizem, prosti čas	15	8	8	1	5
1019 Gostinstvo in turizem, šport, osebne storitve, drugo	1		1		2
1032 Varnost, varovanje, zaščita in reševanje	16	12	16	16	15
1041 Transport	49	53	54	53	37
Skupaj	2.702	2.167	1.974	1.986	2.001

Brezposelni mladi s terciarno izobrazbo (vir: Analitika ZRSZ)

Klasius P-16	jun. 2022	jun. 2023	jun. 2024	jun. 2025	jun. 2026
0000 Osnovne in splošne izobraževalne aktivnosti/izidi, podrobneje neopredeljeno				1	1
0011 Splošne izobraževalne aktivnosti/izidi					1
0110 Izobraževalne znanosti in izobraževanje učiteljev, podrobneje neopredeljeno		1	1		1
0111 Izobraževalne znanosti	27	29	17	18	14
0112 Izobraževanje vzgojiteljev predšolskih otrok	43	36	28	20	26
0113 Izobraževanje učiteljev brez predmetne specializacije	15	12	20	18	16
0114 Izobraževanje učiteljev s predmetno specializacijo	43	31	18	37	20
0119 Izobraževalne znanosti in izobraževanje učiteljev, drugo					1
0188 Interdisciplinarne izobraževalne aktivnosti/izidi, pretežno izobraževalne znanosti in izobraževanje učiteljev	1				1
0200 Umetnost in humanistika, podrobneje neopredeljeno					1
0211 Avdiovizualno ustvarjanje, tehnike in multimedijska proizvodnja	58	37	48	45	56
0212 Modno oblikovanje, oblikovanje prostora in industrijsko oblikovanje	22	21	27	22	14
0213 Likovna umetnost	24	23	18	21	15
0215 Glasba, ples in uprizoritvene umetnosti	12	13	8	9	1
0219 Umetnost, drugo			1		2
0221 Religija in teologija	1	3	2	1	
0222 Zgodovina in arheologija	13	13	8	8	15
0223 Filozofija in etika	5	5	7	7	8
0229 Humanistika (razen jezikov), drugo	9	4	2	4	5
0230 Jeziki, podrobneje neopredeljeno		1			1
0231 Usvajanje jezikov (drugih, tujih, znakovnih, prevajalstvo)	52	35	36	32	32
0232 Književnost in jezikoslovje	9	5	7	4	4
0239 Jeziki, drugo	1	1			1
0288 Interdisciplinarne izobraževalne aktivnosti/izidi, pretežno umetnost in humanistika	14	13	20	21	17
0299 Umetnost in humanistika, drugo	1				
0300 Družbene vede, novinarstvo in informacijska znanost, podrobneje neopredeljeno	1				1
0311 Ekonomija	27	25	20	20	28
0312 Politologija, odnosi posameznik-družba-država	13	12	8	10	17
0313 Psihologija	23	10	8	20	20
0314 Sociologija in študiji kultur	34	26	20	27	13
0319 Družbene vede in vedenjske znanosti, drugo			1		
0321 Novinarstvo in medijske študije	11	12	10	7	9
0322 Bibliotekarstvo in informacijska znanost	3	3	2	4	3
0329 Novinarstvo, komunikologija in informacijska znanost, drugo	1	1			
0388 Interdisciplinarne izobraževalne aktivnosti/izidi, pretežno družbene vede, novinarstvo in informacijska znanost	7	10	13	9	18

Klasius P-16	jun. 2022	jun. 2023	jun. 2024	jun. 2025	jun. 2026
0399 Družbene vede, novinarstvo in informacijska znanost, drugo	1				
0400 Poslovne in upravne vede, pravo, podrobneje neopredeljeno	3	4	3		2
0410 Poslovne in upravne vede, podrobneje neopredeljeno			1		1
0411 Računovodstvo in revizija	5	5	4	2	5
0412 Finančništvo, bančništvo in zavarovalništvo				2	4
0413 Poslovanje in upravljanje, menedžment	75	55	54	49	63
0414 Marketing in oglaševanje	4	5	8	14	12
0415 Tajniško in administrativno delo	10	5	6	3	8
0416 Prodaja (trgovina) na debelo in drobno					1
0419 Poslovne in upravne vede, drugo	1			1	1
0421 Pravo	51	47	34	43	42
0488 Interdisciplinarne izobraževalne aktivnosti/izidi, pretežno poslovne in upravne vede, pravo	75	74	58	47	59
0510 Biološke in sorodne vede, podrobneje neopredeljeno	1		1		
0511 Biologija	17	18	15	6	11
0512 Biokemija	12	6	8	4	3
0519 Biološke in sorodne vede, drugo	1	4	2	2	1
0521 Okoljske znanosti	6	3	3	1	2
0522 Naravno okolje in divje živali	8	6	4	7	4
0530 Vede o neživi naravi (fizika, kemija in sorodne vede), podrobneje neopredeljeno	1				
0531 Kemija	8	5	7	2	4
0532 Geoznanosti	4	1			1
0533 Fizika	6	4	5	3	4
0541 Matematika	5	1	2	5	6
0542 Statistika				1	
0588 Interdisciplinarne izobraževalne aktivnosti/izidi, pretežno naravoslovje, matematika in statistika	15	10	8	7	11
0599 Naravoslovje, matematika in statistika, drugo		1			
0610 Informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT), podrobneje neopredeljeno	32	24	34	46	62
0613 Razvoj in analiza programske opreme in aplikacij					4
0619 Informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT), drugo			1		
0688 Interdisciplinarne izobraževalne aktivnosti/izidi, pretežno informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT)	9	5	18	12	13
0711 Kemijsko inženirstvo in procesi	12	5	11	8	5
0713 Elektrotehnika in energetika	8	3	3	4	5
0714 Elektronika in avtomatizacija	8	6	12	6	13
0715 Metalurgija, strojništvo in kovinarstvo	14	10	24	19	29
0716 Motorna vozila, ladje in letala	3	1	3	3	4
0721 Živilska tehnologija	24	28	15	20	22

Klasius P-16		jun. 2022	jun. 2023	jun. 2024	jun. 2025	jun. 2026
0722	Lesarska, papirniška, plastična, steklarska in podobna tehnologija	3	3	7	9	10
0723	Tekstilna, oblačilna, čevljarska in usnjarska tehnologija	13	4	5		
0724	Rudarstvo in drugo pridobivanje rudnin	1			1	
0730	Arhitektura, prostorsko načrtovanje in gradbeništvo, podrobneje neopredeljeno					1
0731	Arhitektura, prostorsko načrtovanje in urbanizem	24	25	19	23	15
0732	Gradbeništvo	4	6	4	2	4
0788	Interdisciplinarne izobraževalne aktivnosti/izidi, pretežno tehnika, proizvodne tehnologije in gradbeništvo	28	24	26	26	25
0810	Kmetijstvo, podrobneje neopredeljeno	11	6	5	4	5
0811	Poljedelstvo in reja živali	14	13	14	13	10
0812	Hortikultura	2	3	4	3	2
0821	Gozdarstvo in lov	6	3	1	2	3
0841	Veterinarstvo	1	2	2	2	2
0888	Interdisciplinarne izobraževalne aktivnosti/izidi, pretežno kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo in veterinarstvo	14	8	8	7	10
0911	Zobozdravstvo	6	6	6	8	10
0912	Medicina	51	48	46	46	47
0913	Zdravstvena nega in babištvo	10	9	8	9	8
0914	Medicinska diagnostična in terapevtska tehnologija	16	23	36	26	30
0915	Terapija in rehabilitacija	43	44	54	51	46
0916	Farmacija	2	3	4	6	2
0919	Zdravstvo, drugo				1	
0923	Socialno delo in svetovanje	13	14	6	9	8
0988	Interdisciplinarne izobraževalne aktivnosti/izidi, pretežno zdravstvo in socialna varnost	9	2	3	4	4
0999	Zdravstvo in socialna varnost, drugo	1	2		1	1
1010	Gostinstvo in turizem, šport, osebne storitve, podrobneje neopredeljeno					1
1012	Frizerske in druge lepotilne storitve	28	21	18	11	13
1013	Hotelirstvo in gostinstvo	27	18	19	15	15
1014	Šport	20	12	9	9	11
1015	Potovanja, turizem, prosti čas	41	27	36	26	28
1022	Varnost in zdravje pri delu	4		3	2	1
1032	Varnost, varovanje, zaščita in reševanje	25	12	17	12	22
1039	Varnost države, ljudi in premoženja, drugo		1			
1041	Transport	16	9	13	17	17
1088	Interdisciplinarne izobraževalne aktivnosti/izidi, pretežno transport, varnost, gostinstvo in turizem, osebne storitve	3	6	5	2	2
9999	Področje neznano					1
Skupaj		1.325	1.072	1.072	1.029	1.120



2.4 Storitve in pripomočki Zavoda RS za zaposlovanje

Zavod RS za zaposlovanje je ena ključnih ustanov na trgu dela. Naše storitve so namenjene: brezposelnim, iskalcem zaposlitve in mladim, ki potrebujejo strokovno pomoč pri zaposlovanju in karierni orientaciji, delodajalcem, izvajalcem programov zaposlovanja in socialnim partnerjem, strokovnim institucijam in širši javnosti.

Nenehne spremembe v družbi, izobraževanju in na trgu dela zahtevajo od otrok in mladostnikov, ki se pred kariernimi odločitvami, da dobro poznajo sebe, svoje interese in sposobnosti. Kot tudi, da so se sposobni prilagoditi potrebam in zahtevam okolja. Vse to je del vseživljenjske karierni orientacije.

Karierna orientacija je dejavnost, ki mladostnikom pomaga do samostojne odločitve o nadaljnjem izobraževanju in nasploh o izbiri karierni poti. **Karierno odločanje** pa je proces, v katerem sprejmemo odločitev o izbiri nadaljnje karierni poti – pa naj gre za nadaljevanje ali spremembo šolanja ali za prehod iz izobraževanja v zaposlitev oziroma na trg dela.

Z namenom, da bi mladostniki lahko sprejeli odločitev, ki bi bila zanje optimalna, naj podrobneje raziščejo sami sebe: spoznajo naj svoje sposobnosti, talente, interese in druge lastnosti. Ravno tako naj raziščejo in spoznajo izobraževalne programe, ki vodijo do poklicev, njihove značilnosti in zahteve, kot

tudi trende na trgu dela. Za čim bolj tehtno in premišljeno odločanje so jim na voljo številni pripomočki in spletne strani.

SPLETNA STRAN

Spletna stran **Zavoda RS za zaposlovanje** vključuje tudi pomembne informacije s področja vseživljenjske karierni orientacije, tudi karierni orientacije šolske mladine in karierna središča.

KONTAKTNI CENTER

Če ne najdete potrebnih informacij na spletni strani Zavoda RS za zaposlovanje, se lahko obrnete tudi na **Kontaktni center** na brezplačnem telefonu 080 20 55 ali na naslov kontaktni.center@ess.gov.si.

KAM IN KAKO

Pri odločitvi za nadaljnje izobraževanje ali zaposlitev lahko uporabite program **Kam in kako**. Slednji omogoča pregled seznama primernih poklicev, ki so izbrani na podlagi vaših odgovorov, pridobivanje dodatnih informacij o poklicih, ki vas zanimajo, njihove značilnosti, katere veščine potrebujete zanje in kako jih lahko pridobite, primerjavo med predlaganimi poklici, da se lažje odločite za pravega in možnost izdelave kariernega načrta. Registracijsko številko dobite v svetovalni službi na vaši šoli.

Program je interaktiven in uporabnikom prijazen.

Namen programa je, da:

- z zastavljanjem vprašanj o značilnostih poklica pomaga opredeliti področja in posamezne poklice, o katerih se boste lahko pogovorili s kariernim svetovalcem;
- vas spodbudi, da podrobneje raziščete predlagane poklice, ki so glede na vaše odgovore primerni za vas;
- odkrijete nove poklice, o katerih niste razmišljali in so primerni za vas, ali razširite znanje o poznanih poklicih.

Na osnovi vaših odgovorov vam bo program predlagal primerne poklice. Poklice je možno raziskovati tudi tako, da vnesete ime poklica ali ga izberete s seznama gospodarskih dejavnosti. Če ste predhodno že odgovarjali na vprašanja o značilnostih poklica, najdete prikaz ustreznosti poklica in več podatkov o tem poklicu (kratek opis, kaj se v poklicu dela, potrebno izobrazbo, znanja in spretnosti, možnosti zaposlovanja, pogoje dela). Ko boste odgovorili na vsa zastavljena vprašanja o značilnostih poklica, preverite tudi svoj osebni slog.

PORTAL POIŠČI DELO

Portal PoiščiDelo.si je spletni pripomoček, ki brezposelnim in iskalcem zaposlitve omogoča, da s prijavo spremljajo prosta delovna mesta, komunicirajo s svetovalcem zaposlitve, se prijavijo pri Zavodu, zaprosijo za denarno nadomestilo ali pridobijo različna potrdila, ki so povezana s prijavo pri Zavodu. Registracija v portal je možna z elektronskim poštnim naslovom ali digitalnim potrdilom.

Portal PoiščiDelo.si ponuja:

- elektronsko oddajo vlog in elektronski podpis dokumentov,
- naročilo potrdil iz evidenc Zavoda,

- komunikacijo s svetovalcem in pošiljanje dokazil svetovalcu,
- pregled prostih delovnih mest Zavoda,
- predstavitev in komunikacijo z delodajalci,
- oblikovanje eŽivljenjepisa.

E-SVETOVANJE

Zavod RS za zaposlovanje je razvil spletni portal **e-Svetovanje**, s pomočjo katerega lahko preverite svoje interese, osebne lastnosti in kompetence. e-Svetovanje je pripomoček za učinkovito načrtovanje kariere in iskanje zaposlitve. Svetujemo, da se pred uporabo registrirate in si tako zagotovite dostop do vseh storitev. Prijavljeni uporabniki imate dostop do svojih izpolnjenih vprašalnikov.

Raziskujete lahko po naslednjih temah:

- **Kakšen sem?** Spoznajte samega sebe, svoje osebne lastnosti, sposobnosti, vrednote in življenjski slog.
- **Kaj me zanima?** Raziščite svoje interese.
- **Kaj znam?** Določite kompetence, ki ste jih že pridobili in so zelo pomembne pri iskanju zaposlitve.
- **Kaj naj delam?** Poiščite pravi poklic zase.
- **Kje iščem zaposlitev?** Napotki, kje in kako iskati zaposlitev.
- **Kako kandidiram na delovno mesto?** Vodič od priprave prijave na delovno mesto, pisanja življenjepisa, do priprave na razgovor, vedenje na razgovoru in aktivnosti po razgovoru ter vas seznani s tem, kako delodajalci izbirajo ustrezne kandidate.
- **Kako naj bom aktiven?** Pomoč pri načrtovanju aktivnosti in nasveti, kako jih lahko spremljate.

KARIERNA SREDIŠČA

V kariernih središčih nudimo vrsto brezplačnih storitev in aktivnosti za brezposelne, druge iskalce zaposlitve, učence, dijake, študente in delodajalce. Z namenom spodbujanja zaposlovanja in zagotavljanja podpore pri poklicni izbiri in kariernem razvoju.

V kariernih središčih lahko samostojno ali ob pomoči svetovalcev dostopate do pripomočkov za samostojno iskanje zaposlitve in vodenje kariere ter se udeležujete kratkih delavnic veščin iskanja zaposlitve ali predstavitev aktualnih prostih delovnih mest, ki jih organiziramo v sodelovanju z delodajalci.

Karierna središča so odprta v času uradnih ur Zavoda RS za zaposlovanje. V kariernem središču med drugim po predhodnem dogovoru nudimo karierno svetovanje mladim na prehodu z nižje na višjo raven izobraževanja ter informacije in nasvete staršem, učiteljem in kariernim svetovalcem, ki pomagata mladim pri njihovem odločanju.

PUM-O PLUS: PROJEKTNO UČENJE MLAJŠIH ODRASLIH

V **PUM-O Plus** se lahko vključijo mladi med 15. in 29. letom starosti, ki so opustili šolanje in prijavljeni med brezposelnimi ali so v šoli, prijavljeni kot drugi iskalci zaposlitve ter razmišljajo o opustitvi šolanja. V PUM-O Plus se vključijo mladi s ciljem, da se na koncu vrnejo v šolo ali poiščejo zaposlitev. PUM-O Plus mladim omogoča tudi vključitev v druge programe, ki pomagajo do zaposlitve.

EVROPSKI PORTAL ZA ZAPOSLOITVENO MOBILNOST EURES

EURES (EUROpean Employment Services) je omrežje služb za zaposlovanje in njihovih nacionalnih članov in partnerjev iz držav članic Evropske unije (EU), Evropskega gospodarskega prostora (EGS) in Švice, katerega cilj je uresničevanje in pospeševanje prostega pretoka delavcev.



Evropski portal za zaposlitveno mobilnost nudi:

- iskanje prostih delovnih mest (tudi na podlagi lastnega profila - življenjepisa),
- mrežo svetovalcev po vsej Evropi, ki nudijo podporo pri iskanju zaposlitve v tujini,
- ažurne informacije o trgu dela v posameznih državah,
- ažurne informacije o delovnih in življenjskih pogojih v posameznih državah,
- informacije o aktualnih zaposlitvenih dogodkih,
- dostop do drugih virov (npr. Evropskih zaposlitvenih dni),
- možnost povezljivosti (npr. z Europass življenjepisom).

INICIATIVA ALMA: PODPORA PRI ZAPOSLOVANJU MLADIH

Iniciativa ALMA: podpora pri zaposlovanju mladih je namenjena je mladim od 18. do 35. leta, ki niso vključeni v izobraževanje, zaposlitev ali usposabljanje. Tako bo v posebnem mentorskem programu do 130 mladih dobilo priložnost za delovno-učno izkušnjo v tujini. Inicijativo ALMA izvajamo v obdobju 2024–2028 pod okriljem mreže EURES.

Iniciativa ALMA zagotavlja boljše individualne zaposlitvene možnosti in poti, tudi tistim iz ranljivih skupin. Inicijativa ALMA (Aim, Learn, Master, Achieve) je del politik zaposlovanja, socialnih zadev in vključevanja v okviru EU, katere cilj je okrepiti podporo

tistim mladim, ki se soočajo s težavami pri prehodih v zaposlitev, v dokončanje ali nadaljevanje izobraževanja.

Prednost pri sodelovanju v programu imajo dolgotrajno brezposelni mladi, ki v zadnjem letu ali več niso bili zaposleni ali vključeni v formalno izobraževanje, ter mladi, ki se soočajo z izzivi pri prehodu v zaposlitev, ne glede na prijavo v evidenco brezposelnih.

ALMA vključuje 6-mesečni program, ki ga sestavljajo:

1. Priprave na mobilnost (2 meseca)

- jezikovna in kulturna priprava,
- priprava glede na zahteve delovnega mesta za delovnoučno izkušnjo,
- spoznavanje delovnih in življenjskih pogojev gostujoče države,
- povezovanje celotne skupine udeležencev,
- podpora mentorjev v Sloveniji;

2. Delovno-učne izkušnje pri delodajalcih v tujini (2 meseca)

- vključitev v delovno okolje,
- usposabljanje pri delodajalcih gostujoče države,
- podpora mentorjev iz partnerske organizacije gostujoče države,
- urejena nastanitev in prostočasne dejavnosti;

3. Aktivnosti po vrnitvi iz tujine (2 meseca)

- mentorska podpora.





2.5 Prostovoljstvo

Prostovoljsko delo je delo, ki ga posameznik po svoji svobodni volji in brez pričakovanja materialnih koristi zase opravlja v dobro drugih ali v splošno korist. Prostovoljstvo deluje na različnih področjih – socialnem, športnem, rekreativnem, izobraževalnem, zdravstvenem, kulturnem, okoljskem, turističnem, v kriznih situacijah (na primer gasilske organizacije, reševalci) in na drugih področjih.

Prostovoljstvo ima velik pomen za skupnost, ker:

- izboljšuje kakovost življenja v družbi;
- brani interese posameznikov in skupin, ki so ogroženi, prikrajšani, potisnjeni ob rob, izključeni;
- je ena od osnovnih poti odzivanja civilne družbe na potrebe v njej in ustvarja možnosti aktivnega delovanja državljanov v družbi;

- prostovoljsko delo je samostojna ali dodatna dejavnost in dodana vrednost delovanju služb in institucij.

Evropska solidarnostna enota predstavlja enotno vstopno točko za solidarnostne aktivnosti. Odpira več in boljše priložnosti, ki zajemajo najrazličnejša področja, kot so vključevanje migrantov, okoljski izzivi, preprečevanje naravnih nesreč, izobraževanje, mladinske dejavnosti in humanitarna pomoč. Podpira tudi nacionalne in lokalne akterje pri njihovih prizadevanjih za obvladovanje različnih družbenih izzivov in kriz. Mladim ponuja priložnosti za udejstvovanje v solidarnostnih aktivnostih, ki jim omogočajo, da se angažirajo v korist skupnosti ter pridobijo koristne izkušnje in kompetence za osebni, izobraževalni, družbeni, državljanski in poklicni razvoj ter s tem izboljšajo svojo zaposljivost.





2.6 Europass portal in orodja

Pred nekaj leti prenovljena storitev Europass prinaša kar nekaj novosti, ne le pri urejanju življenjepisa in spremnega pisma, uporabnikom ponuja tudi nove možnosti. Najpomembnejše so shranjevanje dokumentov v uporabniškem profilu, možnost deljenja Europass profila kot spletne povezave, boljša povezanost s portalom evropske zaposlitvene mobilnosti EURES, nove oblike Europass CV in spremnega pisma in prikaz ponudb za delo in izobraževanje v Evropi.

Europass je sklop spletnih pripomočkov in informacij, ki uporabnikom pomaga na izobraževalni in poklicni poti, saj je temeljni pripomoček za vse, ki želijo predstaviti svoje znanje in spretnosti. Europass storitve so brezplačne in enostavne za uporabo. Najpogosteje ga uporabljajo iskalci zaposlitve (za prijave na delovna mesta, projekte, razpise, doma in v tujini), študenti (za prijave na izobraževanje ali program usposabljanja), delodajalci (za enostaven pregled posameznikovih znanj in kompetenc) in šole (potrdilo o izkušnji mobilnosti, opis pridobljenih znanj v izobraževalnih programih).

Uporabniki Europass portala imajo po novem možnost, da ustvarijo svoj Europass uporabniški profil, iz katerega lahko prenesejo svoj **Europass življenjepis**. Struktura uporabniku pomaga urediti podatke in ga opominja na vse elemente, ki so lahko za naslovnika pomembni. Europass prinaša

nove oblikovne predloge in novo uporabniško izkušnjo. Tako lahko zdaj v urejevalniku pripravite svoj Europass življenjepis kot gost ali kot registrirani uporabnik.

Urejevalnik ponuja tudi pomoč za pripravo spremnega pisma. **Europass spremno pismo** lahko uporabnik pripravi v spletnem urejevalniku, ki olajša oblikovanje, izvozi pa ga v obliki PDF. Ker so struktura in osnovni elementi že določeni, uporabniku tako ostane več časa za vsebinsko pripravo. Enako kot za Europass življenjepis, lahko spremno pismo pripravite kot gost ali kot registrirani uporabnik. Do podatkov v spletnem urejevalniku ima v vsakem primeru dostop le uporabnik.

Evropska Europass spletna stran ponuja tudi informacije o življenju in delu v drugih evropskih državah ter virih informacij na ravni Evropske unije, na njej pa gostuje tudi spletni urejevalnik. **Nacionalna Europass spletna stran** se osredotoča zlasti na pomoč uporabnikom in informiranje uporabnikov v Sloveniji. Pogosta vprašanja uporabnikov in navodila za pomoč pri uporabi novega portala so na voljo na portalu Nacionalnega centra Europass Slovenija, ki deluje na Centru RS za poklicno izobraževanje.

Registrirani uporabniki imajo na voljo:

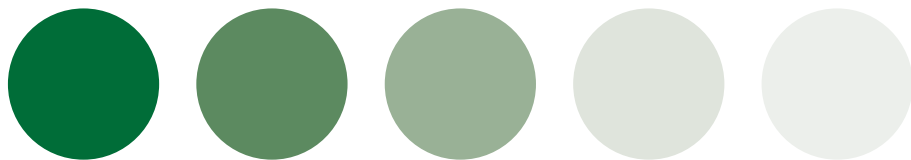
- **Moja knjižnica:** za shranjevanje različnih dokumentov (diplome, spričevala in certifikati, priporočila, motivacijska

pisma, ...). Vse dokumente, ki so shranjeni v knjižnici, uporabnik lahko deli kot povezavo.

- Samoocenjevanje spodbujata zavijka **Moja zanimanja** in **Moje spretnosti in znanja**, ki sta namenjena temu, da uporabniki identificirajo svoje karijerne cilje in preference ter prejmejo predloge delovnih mest in izobraževalnih priložnosti, prilagojene svojim interesom in željam.

V okviru novega Europass portala je na voljo tudi **samoocenjevalni test digitalnih znanj**. Digitalna znanja in spretnosti so pomembna za delo, študij in tudi dostop do storitev. Trenutno se za kar 90% delovnih mest zahtevajo digitalna znanja in spretnosti. Samoocenjevalni test digitalnih znanj preverja informacijsko in podatkovno pismenost, komuniciranje in sodelovanje, ustvarjanje digitalnih vsebin, varnost in reševanje težav:

- **Informacijska in podatkovna pismenost:** Znanja in spretnosti, potrebna za iskanje in dostopanje do različnih vrst digitalnih vsebin ter sprehajanje med njimi (datoteke, spletne strani itd.), kot so sposobnost primerjave različnih virov informacij in ugotavljanje njihove zanesljivosti, sposobnost shranjevanja, upravljanja in organizacije map in različnih vrst datotek.
- **Komuniciranje in sodelovanje:** Znanja in spretnosti, potrebna za uporabo digitalnih tehnologij za interakcijo, komuniciranje in sodelovanje z drugimi, kot so sposobnost udeležbe v družbi z uporabo javnih in zasebnih digitalnih storitev ter sposobnost upravljanja svoje identitete in ugleda na spletu.
- **Ustvarjanje digitalnih vsebin:** Znanja in spretnosti, potrebna za ustvarjanje in urejanje različnih vrst digitalnih vsebin, vključno z besedilnimi in večpredstavnostnimi datotekami. To vključuje znanja in spretnosti, potrebna za izboljšanje različnih vrst informacij in vsebin ter njihovo skupno vključevanje ter sposobnosti, ki omogočajo razumevanje delovanja avtorskih pravic in licenc ter možnosti razvijanja navodil za računalniške sisteme.
- **Varnost:** Znanja in spretnosti, potrebna za varstvo naprav, vsebin, osebnih podatkov in zasebnosti ter zavedanje nevarnosti in groženj digitalnih okolij. To vključuje tudi znanja in spretnosti, potrebna za varstvo fizičnega in psihičnega zdravja ter zavedanje pomena digitalnih tehnologij za družbeno blaginjo in vključevanje ter ozaveščenost o vplivu uporabe digitalnih tehnologij na okolje.
- **Reševanje težav:** Znanja in spretnosti za prepoznavanje potreb in tehničnih težav ter izbiro ustreznih tehnoloških rešitev za njihovo odpravo. To vključuje tudi znanja in spretnosti, potrebna za uporabo digitalnih orodij z namenom uvajanja novih procesov in izdelkov ter sposobnosti, ki omogočajo razumeti, katere digitalne kompetence je treba izboljšati in jih prilagoditi digitalnemu napredku.



3 Nadaljnje izobraževanje

3.1 Izobraževanje

Ne glede na to, kakšno izobraževanje zaključujete ali nadaljujete, vam pri načrtovanju izobraževalne poti lahko pomagajo strokovnjaki v različnih ustanovah. Šolski svetovalni delavci dobro poznajo izobraževalni sistem, zato vam lahko pomagajo pri izbiri vaše nadaljnje karierne poti. Karierni svetovalci v kariernih središčih pri Zavodu RS za zaposlovanje dobro poznajo trg dela, zaposlovanje in zahteve delodajalcev. Lahko se dogovorite za svetovanje v kariernem središču. Karierni svetovalci v kariernih centrih vam lahko svetujejo glede izobraževalnih programov fakultet (Karierni center Univerze v Ljubljani, Karierni center Univerze v Mariboru, Karierni center Univerze na Primorskem, Karierni center Univerze v Novi Gorici in Karierni center Univerze v Novem mestu).

V **Kariernih centrih za mlade** mladi prek individualnih in skupinskih aktivnosti spoznavajo svoje interese, kompetence in vrednote, raziskujejo različne poklicne poti ter pridobivajo konkretne informacije o možnostih nadaljnega izobraževanja in vstopa na trg dela. Z aktivnim vključevanjem lokalnega okolja mladim omogočajo spoznavanje poklicev v praksi, s posebnim poudarkom na deficitarnih poklicih in poklicih prihodnosti. Ciljna skupina so šolajoča

se mladina, stara od 6 do 19 let in osipniki, to je mladi med 15. in 29. letom, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo.

Na **VKO točki** objavljamo seznam ponudnikov brezplačnih kariernih svetovanj za izbiro nadaljnega izobraževanja.

V nadaljevanju boste spoznali pogoje, ki jih je treba izpolniti, če se želite vključiti v nadaljnje izobraževanje, ko zaključite trenutno izobraževanje. Preverite lahko tudi **shemo slovenskega izobraževalnega sistema**.

S poklicno in strokovno izobrazbo si dijaki pridobijo poklic za vstop na trg dela. **Poklicno in strokovno srednješolsko izobraževanje** delimo na nižje poklicno izobraževanje, srednje poklicno izobraževanje, srednje strokovno in poklicno-tehniško izobraževanje ter poklicni tečaj.

NIŽJE POKLICNO IZOBRAŽEVANJE

Programi nižjega poklicnega izobraževanja so namenjeni učencem, ki so izpolnili osnovnošolsko obveznost in končali najmanj 7 razredov devetletne osnovne šole oziroma so končali osnovno šolo po prilagojenem izobraževalnem programu. Izobraževanje traja dve leti.

Na razpolago so široki programi nižjega poklicnega izobraževanja, v katerih se dijaki lahko usposobijo za različne poklice s področja tehnike, gradbeništva in biotehnike in preoblikovanja tekstilij. Ob zaključku izobraževanja mora dijak opraviti zaključni izpit, ki obsega izdelek oziroma storitev ter zagovor.

Po končanem izobraževanju je dijak usposobljen za opravljanje del na nivoju ozkega poklicnega profila, hkrati pa lahko nadaljuje izobraževanje v programih srednjega poklicnega izobraževanja.

SREDNJE POKLICNO IZOBRAŽEVANJE

Programi srednjega poklicnega izobraževanja so pretežno praktično naravnani, saj vključujejo minimalno 24 tednov praktičnega usposabljanja z delom. Praviloma trajajo tri leta.

Vanje se lahko vpiše, kdor je končal osnovno šolo ali izobraževalni program nižjega poklicnega izobraževanja. Izobraževanje se zaključi z zaključnim izpitom, ki obsega pisni in ustni izpit iz slovenščine in izdelek oziroma storitev z zagovorom. Po končanem izobraževanju se lahko zaposlite ali lahko nadaljujete v dvoletnih poklicno-tehniških programih in si po uspešno opravljeni poklicni maturi pridobite srednjo strokovno izobrazbo.

Uspešno končan izobraževalni program srednjega poklicnega izobraževanja omogoča vpis v ustrezne izobraževalne programe poklicno-tehniškega izobraževanja, po določenem številu let delovnih izkušenj pa tudi pristop k opravljanju ustreznega mojstrskega oziroma delovodskega ali poslovodskega izpita.

Zakon o vajeništvu prinaša na področje srednjega poklicnega izobraževanja možnost več-

jega obsega praktičnega usposabljanja z delom pri delodajalcu. Poskusno je **vajeniška oblika izvedbe programov srednjega poklicnega izobraževanja** zaživela že v šolskem letu 2017/2018.

V šolskem letu so na voljo **naslednji programi**:

- avtoserviser,
- avtokaroserist, mizar,
- kamnosek,
- oblikovalec kovin - orodjar,
- gastronomske in hotelske storitve,
- steklar,
- papirničar,
- slikopleskar - črkoslikar,
- strojni mehanik,
- zidar,
- električar,
- mehatronik - operater,
- klepar-krovec,
- tapetnik,
- inštalater strojnih inštalacij,
- tesar,
- dimnikar,
- izvajalec suhomontažne gradnje,
- pečar - polagalec keramičnih oblog in
- izdelovalec kovinskih konstrukcij.

SREDNJE STROKOVNO IN POKLICNO TEHNIŠKO IZOBRAŽEVANJE

Programi srednjega tehniškega in strokovnega izobraževanja so namenjeni učencem, ki so končali osnovno šolo ali izobraževalni program nižjega poklicnega izobraževanja. Šolanje v programih srednjega strokovnega izobraževanja traja 4

leta, v programih poklicno-tehniškega izobraževanja, ki je namenjen dijakom, ki so zaključili srednje poklicno izobraževanje, pa dve leti. Izobraževanje se zaključi s poklicno matura.

Dijaki lahko nadaljujejo izobraževanje v študijskih programih višjega in visokega strokovnega izobraževanja. Kdor opravi peti predmet splošne mature, se bo lahko vključil v univerzitetni študij določenih smeri.

Programi poklicno-tehniškega izobraževanja se oblikujejo kot nadgradnja programov srednjega poklicnega izobraževanja. Absolventom poklicnega izobraževanja omogočajo doseči srednjo strokovno izobrazbo, ki je enakovredna štiriletnemu tehniškemu in strokovnemu izobraževanju.

POKLICNI TEČAJ

Če se ne boste odločili za nadaljnje izobraževanje v višjem ali visokem šolstvu, se lahko odločite za **poklicni tečaj** in pridobite strokovna znanja, ki jih boste potrebovali za opravljanje poklica na izbranem področju. V poklicni tečaj se lahko vpišete, če ste uspešno zaključili četrti letnik gimnazije ali zaključni letnik izobraževalnega programa za pridobitev srednje strokovne izobrazbe in izpolnjujete druge, z izobraževalnim programom določene pogoje. Tako si pridobite srednjo strokovno izobrazbo.

Izobraževanje v poklicnih tečajih traja eno leto, zaključi pa se s poklicno matura. V poklicnem tečaju se lahko redno izobražujete samo enkrat. Poklicni tečaj je torej druga pot do naziva strokovne izobrazbe, za katerega obstaja tudi štiriletni program srednjega tehniškega in strokovnega izobraževanja.

Vrste poklicnih tečajev za redno izobraževanje na srednjih šolah v Sloveniji so: ekonomski tehnik, gastronomija in turizem, predšolska vzgoja in tehnik računalništva.

SPLOŠNO SREDNJEŠOLSKO IZOBRAŽEVANJE

Splošno srednješolsko izobrazbo se lahko pridobi v izobraževalnih programih gimnazija in maturitetni tečaj.

Gimnazijsko izobraževanje je splošno (splošna in klasična gimnazija) in strokovno (tehniška, ekonomska in umetniška gimnazija). Traja 4 leta in se konča z matura.

Gimnazijski programi in maturitetni tečaj se zaključijo s splošno matura. Opravljena splošna matura omogoča nadaljevanje izobraževanja na vseh področjih univerzitetnega študija ter v študijskih programih višjega in visokega strokovnega izobraževanja.

V **maturitetni tečaj**, ki traja eno leto, se lahko vpiše, kdor je uspešno zaključil: srednje poklicno izobraževanje, srednje tehniško oz. strokovno izobraževanje, tretji letnik gimnazije in je prekinil izobraževanje za najmanj eno leto, zasebni program gimnazije s prizanim statusom javno-veljavnega programa po sklepu pristojnega strokovnega sveta, da zagotavlja minimalna znanja za uspešen zaključek izobraževanja.

V maturitetni tečaj se lahko vpiše tudi oseba, ki ni končala izobraževanja iz prejšnjih alinej, je pa zaključila osnovnošolsko izobraževanje in je uspešno opravila preizkus znanja na ravni tretjega letnika gimnazije iz obveznih in izbirnih predmetov splošne mature v skladu z zakonom, ki ureja matura.

V maturitetnem tečaju se lahko dijak redno izobražuje samo enkrat. Kandidati, ki uspešno končajo izobraževanje po tem programu, lahko pristopijo k splošni maturi.

VIŠJEŠOLSKO STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE

Višješolski strokovni študij temelji na jasno definiranih potrebah delodajalcev. Programi so zasnovani kot posebna oblika terciarnega izobraževanja in so izrazito poklicno naravnani. Prednost višješolskega strokovnega študija je praktično izobraževanje, ki študentom omogoča neposreden stik z delodajalci in pridobivanje relevantnih delovnih izkušenj v času študija. 40 % celotnega študijskega programa na višjih šolah se namreč izvaja v podjetjih.

Programi višješolskega strokovnega izobraževanja so dveletni in omogočajo pridobitev višje strokovne izobrazbe. V višješolski študijski program se lahko vpišejo kandidati z opravljeno splošno maturo, poklicno maturo ali zaključnim izpitom oziroma diplomo pred letom 2002, z opravljenim mojstrskim ali delovodskim oziroma poslovodskim izpitom, če imajo tri leta delovnih izkušenj ter opravljen preizkus znanja iz splošno izobraževalnih predmetov v obsegu, ki je določen za poklicno maturo v srednjem strokovnem izobraževanju.

Za vpis v določene programe (program Fotografija, Medijska produkcija, Oblikovanje materialov ali Organizator socialne mreže) pa je potrebno opraviti še preizkus nadarjenosti oziroma psihofizičnih sposobnosti.

Informacije o možnostih vpisa v višje strokovno izobraževanje so na voljo pri Višješolski prijavitni službi.

VISOKOŠOLSKO IZOBRAŽEVANJE

Visokošolsko izobraževanje daje študentom možnosti za osebni razvoj, kariero in aktivno državljanstvo ter širši skupnosti možnosti za osebnostni, socialni, umetniški, kulturni in ekonomski razvoj. Visokošolski zavodi v slovenskem visokošolskem prostoru so univerze, fakultete, umetniške akademije in visoke strokovne šole.

Študijski programi za pridobitev izobrazbe se razvrščajo v **tri stopnje**:

1.stopnja:

- visokošolski strokovni študijski programi,
- univerzitetni študijski programi,

2.stopnja:

- magistrski študijski programi,
- enoviti magistrski študijski programi,

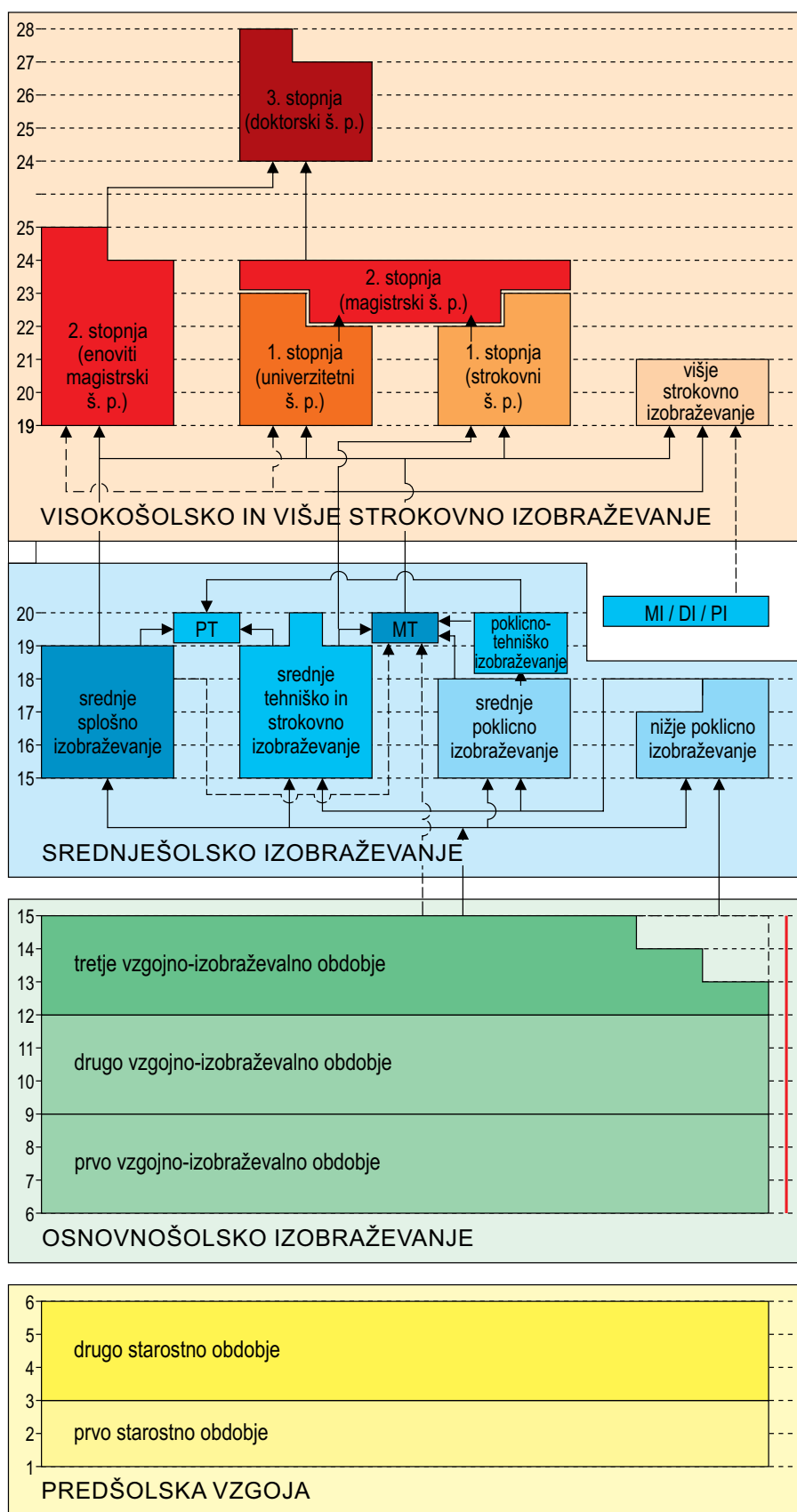
3.stopnja:

doktorski študijski programi.

Študijski programi prve stopnje so dodiplomski študijski programi, študijski programi druge in tretje stopnje pa podiplomski študijski programi.

Informacije o dodiplomskih in enovitih magistrskih študijskih programih za naslednje študijsko leto najdete na spletni strani **Ministrstva za izobraževanje, znanost in mladino**.

Sistem vzgoje in izobraževanja v Sloveniji



Od šolskega/študijskega leta 2017/2018

26

Osnovno glasbeno in plesno izobraževanje

Vzgoja in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami v specializiranih šolah in zavodih

Izobraževanje odraslih

Legenda:

→ splošna dostopnost
 -> dostopnost pod posebnimi pogoji
 — obvezno izobraževanje

PT poklicni tečaj
 MT maturitetni tečaj
 š. p. študijski programi
 MI mojstrski izpit
 DI delovodski izpit
 PI poslovodski izpit

ISCED-A 2011

8	840
7	760
6	640
5	650
4	550
3	344
2	354
1	244
0	100
0	020



3.2 Slovensko ogrodje kvalifikacij

Slovensko ogrodje kvalifikacij (SOK) predstavlja enotni sistem kvalifikacij v Republiki Sloveniji za razvrščanje kvalifikacij v ravni glede na učne izide. Sestavlja ga 10 ravni.

Register kvalifikacij SOK predstavlja javno dostopen informacijski sistem slovenskega ogrodja kvalifikacij in omogoča vpogled v vse posamične kvalifikacije, to so izobrazbe, poklicne kvalifikacije in dodatne kvalifikacije, ki jih je mogoče pridobiti v Sloveniji. Ker se v registru nahajajo istoimenske ali podobne kvalifikacije, ki pa se vseeno medsebojno razlikujejo, so dodali možnost primerjanja do treh kvalifikacij. Kvalifikacije lahko primerjamo po različnih parametrih.

Vsem, ki se odločajo o nadaljnji karierni poti na trgu dela ali v nadaljnjem izobraževanju,

lahko pomaga tudi prikaz možne karierne poti znotraj področja izbrane kvalifikacije, ki ni edina in ni obvezujoča. Kvalifikacije v registru imajo tudi dodane opise poklicev in možnost video predstavitve posamezne kvalifikacije.

Kvalifikacije so v registru kvalifikacij SOK opisane skladno z metodologijo SOK in zakonskimi določili. Opisi so usklajeni tudi s predlaganimi parametri opisa kvalifikacij v portalu evropskega ogrodja kvalifikacij (EOK). Tako so opisi slovenskih kvalifikacij dostopni uporabnikom vseh držav Evropske unije, prav tako pa bodo opisi posameznih kvalifikacij iz različnih evropskih držav dostopni slovenskim državljanom. Tako omogočimo lažjo primerljivost slovenskih kvalifikacij s kvalifikacijami drugih evropskih držav.





3.3 Študij v tujini

Lahko se odločite tudi za študij v tujini. Evropa ponuja veliko različnih možnosti. Študij v tujini je priložnost za izboljšanje znanja tujih jezikov, komunikacijskih kompetenc kot tudi priložnost za pridobitev medkulturnih kompetenc, ki so pri zaposlovanju mladih vedno bolj cenjene.

Priprava je ključnega pomena pred odhodom na študij v tujini, saj je treba biti pozoren na veliko pomembnih korakov pri iskanju izobraževalnih priložnosti kot tudi pri sami pripravi na odhod v tujino. Portal Europass združuje brezplačen sklop spletnih orodij za upravljanje vaših znanj in spretnosti ter načrtovanje izobraževalne in poklicne poti v Evropi. Pomaga vam raziskati in poiskati ustrezno priložnost za razvoj vaših znanj in spretnosti.

Pred odhodom je treba pridobiti **informacije** o šolnini, trajanju študija, prijavi, številu prostih mest in priznavanju študija.

Erasmus+ program ponuja številne priložnosti za študijske izmenjave v drugih evropskih državah. S podporo programa Erasmus+ študij v tujini lahko traja najmanj 3 mesece in največ 12 mesecev, lahko se ga udeležijo študenti, vpisani v visokošolski študijski program.

Če seanimate za **študij v tujini**, se najprej obrnite na svojo univerzo. Ko se v okviru programa Erasmus+ odpravite na študij v tujino: ne plačate prijave in šolnine na univerzi gostiteljici, vaš študij v tujini šteje kot

del obveznega študijskega programa in dobite stipendijo za plačilo stroškov bivanja in potovanja.

Univerza, na katero se boste vpisali, morda sodeluje v mednarodnih programih študijskih izmenjav, zato se za več informacij obrnite tudi na njihovo službo za mednarodno sodelovanje.

Če ste opravili pripravništvo ali študij v drugi državi in želite uradno zabeležiti svoje izkušnje in pridobljene spretnosti, lahko le-te predstavite s pomočjo **potrdila o mobilnosti Europass**. Potrdilo o mobilnosti Europass vsebuje informacije o vaših nalogah in odgovornostih, spretnostih, povezanih z delom, znanju jezikov, digitalnih, organizacijskih in komunikacijskih kompetencah, ki so pomembne predvsem pri zaposlovanju.

Državljeni Evropske unije imajo enake pravice do dela med študijem v drugi državi kot državljani te države. Zaposlijo se lahko brez delovnega dovoljenja, tudi za poln delovni čas. Omejitve glede števila delovnih ur na teden se razlikujejo glede na državo.



4 Štipendije

Glede na potrebe so mladim na voljo različne štipendije, ki jim pomagajo na njihovi izobraževalni poti.

DRŽAVNE ŠTIPENDIJE

Državna štipendija je dopolnilni prejemek, namenjen kritju stroškov, ki nastanejo v času šolanja. Državna štipendija spodbuja izobraževanje in doseganje višje izobrazbene ravni upravičencev. Dodeljujejo jo pristojni centri za socialno delo tako za študij v Sloveniji kot za študij v tujini na javno veljavnem izobraževalnem programu in izobraževalni ustanovi.

Dijaki prvo vlogo za uveljavljanje državne štipendije vložijo v mesecu avgustu. Študenti prvo vlogo vložijo v mesecu septembru.

V skladu z novelo Zakona o štipendiranju je od šolskega leta 2024/2025 mogoče sočasno prejemati državno in Zoisovo štipendijo.

Za pridobitev državne štipendije vaš oziroma dohodek vašega gospodinjstva od 1. marca 2026 dalje ne sme presegati 1.328,28 evra na osebo.

ZOISOVE ŠTIPENDIJE

Zoisove štipendije so namenjene dijakom, študentom in udeležencem izobraževanja odraslih kot spodbuda za doseganje izjemnih dosežkov in s tem ustvarjanje dodane

vrednosti na področju znanja, raziskovanja, razvojne dejavnosti in umetnosti. Podeljuje jih Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživitinski sklad, ki sprejema vloge v skladu z javnim pozivom.

Zoisove štipendije se dodelijo najuspešnejšim vlagateljem vlog, ki izpolnjujejo splošne in posebne pogoje:

- izkazujejo vsaj en ustrezen izjemni dosežek,
- dosegajo zahtevan šolski oziroma študijski uspeh,
- izpolnjujejo tudi ostale zahtevane pogoje in
- prehajajo na višjo raven izobraževanja, na kateri Zoisove štipendije še niso prejemali.

Zoisova štipendija ni združljiva s štipendijo Ad futura, niti s štipendijo za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Od šolskega leta 2024/2025 se hkrati s Zoisovo štipendijo lahko prejema tudi državna štipendija.

Hkrati s Zoisovo štipendijo se lahko prejema kadrovsko štipendijo (razen, če ta tega ne dovoljuje), štipendijo za deficitarne poklice in tudi štipendijo Ad futura za študijske obiske in za sodelovanje na tekmovanjih iz znanja ali raziskovanja.

KADROVSKE ŠTIPENDIJE

Kadrovske štipendije so namenjene neposrednemu povezovanju s podjetji in so v povprečju najvišje med vsemi vrstami štipendij. Prednost kadrovskih štipendij je zagotovo v tem, da praviloma zagotavljajo prvo zaposlitev po končanem šolanju. Z razpisanimi kadrovskimi štipendijami, ki jih podeljujejo delodajalci, se lahko seznanimate preko [Izmenjevalnice](#), na spletnih straneh regionalnih razvojnih agencij ali pri delodajalcih v njihovih internih glasilih, spletnih straneh in podobno.

ŠTIPENDIJE ZA DEFICITARNE POKLICE

Namen štipendij za deficitarne poklice je spodbujanje mladih za izobraževanje za tiste poklice, za katere je na trgu zaznati razkorak med trenutnim in prihodnjim številom razpoložljivih kadrov in predvideno ponudbo delovnih mest. Štipendija znaša 129,21 € na mesec. Vsako leto jih podelijo do 1000. Deficitarna štipendija se lahko dodeli hkrati z vsemi štipendijami, razen s kadrovsko.





Viri in dodatno branje

Kariera se ustvari, ne zgodi:

<https://www.vkotocka.si/wp-content/uploads/2018/10/Kariera-se-ustvari-ne-zgodi.pdf>

OECD Learning Compass 2030:

<https://www.oecd.org/en/data/tools/oecd-learning-compass-2030.html>

OECD Future of Education and Skills 2030: OECD Learning Compass 2030:

<https://enovicke.acs.si/kompetence-za-boljsi-ucni-in-zivljenjski-uspeh/>

World Economic Forum, Future of Jobs Report 2025 INSIGHT REPORT:

https://reports.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_Report_2025.pdf

Praktično usposabljanje z delom:

<https://cpi.si/poklicno-izobrazevanje/prakticno-izobrazevanje/>

Regulirani poklici:

<https://spot.gov.si/sl teme/seznam-reguliranih-poklicev/>

Kam in kako:

<https://www.ess.gov.si/iskalci-zaposlitve/poklici-in-kompetence/pripomocki-za-nacrtovanje-kariere/kam-in-kako-za-studente-in-odrasle/>

<https://www.ess.gov.si/partnerji/vsezivljenjska-karierna-orientacija/karierna-orientacija-solske-mladine/kam-in-kako-za-ucence-in-dijake/>

Centralni register učnih mest:

<https://crum.cpi.si/>

Statistični urad RS:

<https://www.stat.si>

Zavod RS za zaposlovanje:

<http://www.ess.gov.si>

eSvetovanje:

<https://esvetovanje.ess.gov.si/>

Pot do leta 2030: kaj lahko pričakujemo na področju dela?

https://eures.europa.eu/road-2030-whats-store-work-2025-05-16_sl

Evropski portal za zaposlitveno mobilnost:

<https://eures.europa.eu/>

Iniciativa ALMA: podpora pri zaposlovanju mladih:

<https://www.ess.gov.si/iskalci-zaposlitve/delo-v-evropi-eures/iskanje-zaposlitve-v-evropi/iniciativa-alma-podpora-pri-zaposlovanju-mladih-1/>

Europass:

<https://europa.eu/europass/sl>

Europass za karierne svetovalce:

https://www.ess.gov.si/fileadmin/user_upload/Partnerji/Dokumenti_Partnerji/Dokumenti_Euroguidance/EUROPASS_Prirocnik_2025_Razsiri_si_obzorja_Broaden_your_horizons.pdf

Samooценjevalni test digitalnih znanj:

<https://europa.eu/europass/digitalskills/screen/questionnaire/generic>

Slovensko ogrodje kvalifikacij:

<https://www.nok.si/>

Izobraževalni sistem v Sloveniji:

<https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/ENIC-NARIC-center/solske-sheme/SISTEM-VZGOJE-IN-IZOBRAZEVANJA-V-REPUBLIKI-SLOVENIJI.pdf>

Izobraževalni sistem v Sloveniji:

https://europass.si/wp-content/uploads/2022/10/CPI_shema_velika_DODATEK.pdf

Srednješolsko izobraževanje:

<https://www.gov.si/podrocja/izobrazevanje-znanost-in-sport/srednjesolsko-izobrazevanje/>

Splošno srednješolsko izobraževanje:

<https://www.gov.si teme/splosno-srednjesolsko-izobrazevanje/>

Poklicno in strokovno srednješolsko izobraževanje:

<https://www.gov.si teme/poklicno-in-strokovno-izobrazevanje/>

Višješolsko strokovno izobraževanje:

<https://www.gov.si teme/visjesolski-studijski-programi/>

Visokošolsko izobraževanje:

<https://www.gov.si/podrocja/izobrazevanje-znanost-in-sport/viskosolsko-izobrazevanje/>

Napovednik zaposlovanja:

<https://www.ess.gov.si/partnerji/trg-dela/napovednik-zaposlovanja/>

Poklicni barometer:

<https://www.ess.gov.si/partnerji/trg-dela/poklicni-barometer/>

Mednarodni dan mladih:

<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/14501>

Vpis v visokošolski študij:

<https://www.gov.si teme/vpis-v-visoko-solstvo/>

Evropska solidarnostna enota:

<https://www.movit.si/evropska-solidarnostna-enota/o-programu/>

Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije:

<https://www.srips-rs.si/>

Platforma trga dela:

<https://trgdela.si/>

Zbornik Zaposlitev ali nadaljnje izobraževanje pripravlja nacionalni center Euroguidance Slovenija, ki deluje v okviru Zavoda RS za zaposlovanje.

Financirano s strani Evropske unije.

Izražena stališča in mnenja so zgolj stališča in mnenja avtorja(-ev) in ni nujno, da odražajo stališča in mnenja Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Zanje ne moreta biti odgovorna niti Evropska unija niti EACEA.



euro | guidance



Sofinancira
Evropska unija



Zavod Republike Slovenije
za zaposlovanje